

**BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS**

2 oktober 2026

**FEDERAAL ACTIEPLAN
HANDICAP****Verslag**

namens de commissie
voor Sociale Zaken, Werk en
Pensioenen
uitgebracht door
mevrouw **Isabelle Hansez**

Inhoud**Blz.**

I. Inleidende uiteenzetting	3
II. Algemene bespreking.....	8

**CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE**

2 octobre 2026

**PLAN D'ACTION FÉDÉRAL
HANDICAP****Rapport**

fait au nom de la commission
des Affaires sociales, de l'Emploi et
des Pensions
par
Mme **Isabelle Hansez**

Sommaire**Pages**

I. Exposé introductif.....	3
II. Discussion générale.....	8

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: Denis Ducarme

A. — Vaste leden / Titulaires:

N-VA	Eva Demesmaeker, Wouter Raskin, Axel Ronse
VB	Kurt Moons, Ellen Samyn
MR	Denis Ducarme, Florence Reuter
PS	Caroline Désir, Marie Meunier
PVDA-PTB	Nadia Moscufo, Robin Tonniau
Les Engagés	Isabelle Hansez, Anne Pirson
Vooruit	Anja Vanrobaeys
cd&v	Nathalie Muylle
Ecolo-Groen	Sarah Schlitz
Anders.	Vincent Van Quickenborne

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Kathleen Depoorter, Frieda Gijbels, Lotte Peeters, Wim Van der Donckt
Britt Huybrechts, Dieter Keuten, Dominiek Snelpe
Daniel Bacquellaine, Christophe Bombled, Victoria Vandenberg
Frédéric Daerden, Dimitri Legasse, Sophie Thémont
Roberto D'Amico, Kim De Witte, Raoul Hedebouw
Xavier Dubois, Jean-François Gatelier, Aurore Tourneur
Fatima Lamarti, Funda Oru
Leentje Grillaert, Nahima Lanjri
Jeroen Van Lysebettens, Dieter Vanbesien
Alexia Bertrand, Irina De Knop

N-VA	: Nieuw-Vlaamse Alliantie
VB	: Vlaams Belang
MR	: Mouvement Réformateur
PS	: Parti Socialiste
PVDA-PTB	: Partij van de Arbeid van België – Parti du Travail de Belgique
Les Engagés	: Les Engagés
Vooruit	: Vooruit
cd&v	: Christen-Democratisch en Vlaams
Ecolo-Groen	: Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen
Anders.	: Anders.
DéFI	: Démocrate Fédéraliste Indépendant
ONAFH/INDÉP	: Onafhankelijk-Indépendant

Afkorting bij de nummering van de publicaties:		Abréviations dans la numérotation des publications:	
DOC 56 0000/000	Parlementair document van de 56 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 56 0000/000	Document de la 56 ^e législature, suivi du numéro de base et numéro de suivi
QRVA	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA	Questions et Réponses écrites
CRIV	Voorlopige versie van het Integraal Verslag	CRIV	Versio provisoire du Compte Rendu Intégral
CRABV	Beknopt Verslag	CRABV	Compte Rendu Analytique
CRIV	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaalde beknopt verslag van de toezpraken (met de bijlagen)	CRIV	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes)
PLEN	Plenum	PLEN	Séance plénière
COM	Commissievergadering	COM	Réunion de commission
MOT	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

DAMES EN HEREN,

Op 30 juni 2026 heeft de minister van Consumentenbescherming, Sociale fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen het Federaal actieplan handicap voorgelegd en toegelicht aan de leden van de commissie voor Sociale Zaken, Werk en Pensioenen.

I. — INLEIDENDE UITEENZETTING

De heer Rob Beenders, minister van Consumentenbescherming, Sociale Fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen, stelt het Federaal actieplan handicap 2025-2029 voor dat op 3 april door de federale regering werd goedgekeurd en het referentiekader voor het federale beleid voor personen met een handicap vormt.

Het Federaal actieplan handicap is het resultaat van maandenlang werk, overleg en samenwerking tussen alle leden van de regering. Een samenhangend pakket van 118 concrete maatregelen werd opgesteld om België inclusiever te maken en de Belgische samenleving voor eenieder toegankelijker en rechtvaardiger te maken.

Sinds 2024 is elke nieuwe federale regering wettelijk verplicht een actieplan handicap aan te nemen. Die verplichting weerspiegelt het inzicht dat handicap geen afzonderlijk beleidsdomein is, maar een transversale uitdaging die alle beleidsniveaus en alle bevoegdheden raakt. Er wordt getracht dat iedereen volwaardig kan deelnemen aan de samenleving.

Het plan sluit volledig aan bij de tenuitvoerlegging van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, dat in 2009 door België werd geratificeerd. Dat verdrag betekende een fundamentele verandering in de manier van denken: het herinnert ons eraan dat een handicap niet alleen het gevolg is van een individuele beperking, maar ook van de barrières die de samenleving in stand houdt wanneer zij onvoldoende inclusief is.

Het meest recente rapport van het VN-Comité inzake de rechten van personen met een handicap erkent de vooruitgang die België de voorbije jaren heeft geboekt, maar wijst tegelijk op de vele drempels die nog steeds bestaan. Het Comité heeft aanbevelingen geformuleerd om de inclusie en de gelijke rechten verder te versterken. Die aanbevelingen vormen de basis van het voorliggende actieplan.

MESDAMES, MESSIEURS,

En date du 30 juin 2026, le ministre de la Protection des consommateurs, de la Lutte contre la Fraude sociale, des Personnes handicapées et de l'Égalité des chances est venu présenter le Plan d'action fédéral handicap aux membres de la commission des Affaires sociales, de l'Emploi et des Pensions.

I. — EXPOSÉ INTRODUCTIF

M. Rob Beenders, ministre de la Protection des consommateurs, de la Lutte contre la fraude sociale, des Personnes handicapées et de l'Égalité des chances, présente le Plan d'action fédéral handicap 2025-2029, approuvé par le gouvernement fédéral le 3 avril 2026. Ce plan constitue le cadre de référence de la politique fédérale en faveur des personnes handicapées.

Le plan est le fruit de plusieurs mois de travail, de concertation et de collaboration entre l'ensemble des membres du gouvernement. Un ensemble cohérent de 118 mesures concrètes visant à renforcer l'inclusion et à faire de la Belgique une société plus accessible et plus équitable pour toutes et tous a été établi.

Depuis 2024, tout nouveau gouvernement fédéral est légalement tenu d'adopter un plan d'action sur le handicap. Cette obligation traduit la conviction que le handicap ne constitue pas un domaine d'action politique isolé, mais un défi transversal qui concerne l'ensemble des niveaux de pouvoir et des compétences. L'objectif est de permettre à chacun de participer pleinement à la société.

Ce plan s'inscrit pleinement dans la mise en œuvre de la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées, ratifiée par la Belgique en 2009. Cette convention a marqué un changement fondamental de perspective: elle nous rappelle que le handicap ne résulte pas uniquement d'une limitation individuelle, mais aussi des obstacles que la société maintient lorsqu'elle n'est pas suffisamment inclusive.

Le rapport le plus récent du Comité des droits des personnes handicapées des Nations Unies reconnaît les progrès accomplis par la Belgique ces dernières années tout en soulignant les nombreux obstacles qui subsistent. Ce Comité a formulé des recommandations appelant à renforcer davantage l'inclusion et l'égalité des droits. Ces recommandations sont à la base du plan d'action à l'examen.

Het plan is tevens gebaseerd op de zorgen die zijn geuit door het maatschappelijk middenveld, belangenorganisaties en actoren in het veld. De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) en Unia hebben actief bijgedragen aan de totstandkoming ervan, met name door het indienen van voorstellen voor maatregelen en het uitbrengen van een uitgebreid advies over het ontwerp. Een advies werd eveneens gevraagd aan organisaties die vrouwen met een handicap vertegenwoordigen.

Daarnaast heeft dit plan een belangrijke horizontale doelstelling: het versterken van het principe van *handistreaming*. Dat betekent dat de handicapdimensie systematisch wordt geïntegreerd in alle beleidsbeslissingen als vanzelfsprekend uitgangspunt.

Voorliggend plan getuigt dan ook van de gezamenlijke inzet van de regering voor een inclusievere samenleving. Tal van maatregelen komen rechtstreeks tegemoet aan de verwachtingen die door personen met een handicap zelf en door hun belangenorganisaties werden geformuleerd. De minister heeft een duidelijk doel voor ogen: de belemmeringen wegnemen die de volledige deelname aan het sociale, economische en maatschappelijke leven nog steeds in de weg staan.

De minister dankt alle partners die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit plan: de vertegenwoordigde organisaties, de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap, Unia, het onafhankelijk monitoringsmechanisme van het VN-Verdrag, het Federaal Handicapnetwerk en alle politieke en administratieve contactpunten binnen de federale overheid.

Het document vormt het federale stappenplan voor de komende jaren. De minister zal er persoonlijk op toezien dat de uitvoering ervan nauwgezet en geregeld wordt gecontroleerd. Het is de bedoeling dat dit plan concrete resultaten oplevert en het dagelijks leven van de personen met een handicap daadwerkelijk verbetert.

Er werden reeds belangrijke stappen gezet. Zo werd de inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) voor categorie B met 2 % verhoogd en werd de Interministeriële Conferentie Handicap (IMC Handicap) opnieuw opgestart. Het voorliggende plan geldt voor de volledige duur van de legislatuur. De minister staat in voor de algemene coördinatie en opvolging. Tegelijk blijft elke minister verantwoordelijk voor de uitvoering en rapportering van de maatregelen die onder zijn of haar bevoegdheden vallen.

Het Federaal Netwerk Handicap, dat alle administratieve en politieke contactpunten samenbrengt, is bezig

Ce plan repose également sur les préoccupations exprimées par la société civile, les organisations représentatives et les acteurs de terrain. Le Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées (CSNPH) et Unia ont contribué activement à son élaboration, notamment en formulant des propositions de mesures et en rendant un avis détaillé sur le projet. L'avis de plusieurs organisations représentant les femmes en situation de handicap a également été demandé.

Par ailleurs, ce plan poursuit un objectif horizontal important: le renforcement du principe d'intégration du handicap (*handistreaming*), en application duquel la dimension du handicap doit être systématiquement intégrée dans toutes les décisions politiques, dont elle doit constituer l'un des socles.

Ce plan témoigne ainsi de l'engagement collectif du gouvernement en faveur d'une société plus inclusive. De nombreuses mesures répondent directement aux attentes formulées par les personnes en situation de handicap elles-mêmes et par leurs organisations représentatives. La volonté du ministre est claire: lever les obstacles qui freinent encore la pleine participation à la vie sociale, économique et citoyenne.

Le ministre remercie l'ensemble des partenaires qui ont contribué à l'élaboration de ce plan: les organisations représentées, le Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées des personnes handicapées, Unia, le mécanisme indépendant de suivi de la Convention des Nations Unies, le Réseau fédéral Handicap, ainsi que tous les points de contact politiques et administratifs au sein de l'autorité fédérale.

Ce document constitue la feuille de route fédérale pour les prochaines années. Le ministre veillera personnellement à ce que sa mise en œuvre fasse l'objet d'un suivi rigoureux et régulier. L'objectif est que ce plan produise des résultats concrets et améliore effectivement la vie des personnes en situation de handicap au quotidien.

Des avancées majeures ont déjà été franchies. Par exemple, l'allocation de remplacement de revenu (ARR) a été relevée de 2 % pour la catégorie B, et la Conférence interministérielle Handicap (CIM Handicap) a été relancée. Le plan à l'examen sera valable durant toute la législature. Le ministre en assurera la coordination générale et le suivi. Chaque ministre restera toutefois responsable de la mise en œuvre et du rapportage des mesures relevant de ses attributions.

Le cadre de suivi et de monitoring est en cours d'élaboration au sein du Réseau fédéral handicap, qui réunit

met het opvolgings- en monitoringkader verder uit te werken. Een tussentijdse evaluatie zal in 2027 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden voorgelegd, gevolgd door een eindevaluatie in 2029.

De minister gaat in op de voornaamste pijlers van het plan.

Pijler 1 – Goed bestuur

De federale regering beoogt in te zetten op de modernisering, de verhoging van de efficiëntie en de verdieping van de democratische beginselen van de staatsstructuren. In dat opzicht wordt ernaar gestreefd de inclusie van personen met een handicap zowel federaal als in de deelstaten werkelijkheid te doen worden.

Het stemrecht van personen met een handicap wordt beter gewaarborgd en bijkomende maatregelen worden genomen om het verkiezingsproces toegankelijker te maken. Het stemrechtcriterium wordt uit de checklist van vrederechters geschrapt zodat personen onder rechterlijke bescherming hun stemrecht effectief kunnen uitvoeren.

Toegankelijkheid is een absolute prioriteit. Daarom heeft de minister de bevoegde ministers van de deelstaten bijeengeroepen in de Interministeriële Conferentie Handicap. De openbare ruimte en de gebouwen die open zijn voor het publiek zullen tegen 2036 integraal toegankelijk gemaakt worden, om zo van België een van de meest toegankelijke regio's van Europa te maken. Ook binnen het federale gebouwenpatrimonium zullen belangrijke inspanningen worden geleverd. Via gestandaardiseerde toegankelijkheidsscans en gefaseerde actieplannen zal de toegankelijkheid van federale gebouwen systematisch verbeterd worden.

Ook zal een inclusief federaal communicatieplan uitgewerkt worden.

Pijler 2 – Tewerkstelling

Toegang tot werk is een essentiële hefboom voor zelfstandigheid, waardigheid en inclusie. De werkzaamheidsgraad van personen met een handicap blijft evenwel ontoereikend in België.

De wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen voor personen met een handicap wordt daarom hervormd. Het huidige systeem mag geen hinderpaal vormen voor wie wil werken. Integendeel, het moet mensen ondersteunen en stimuleren. Met een nieuwe inclusiewet wil de minister de inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) omvormen tot een progressiever systeem, zodat arbeidsinkomsten en tegemoetkomingen

tous les points de contact administratifs et politiques. Une évaluation intermédiaire sera soumise à la Chambre des représentants en 2027, et l'évaluation finale aura lieu en 2029.

Le ministre en vient aux principaux axes du plan.

Axe 1 – Bonne gouvernance

Le gouvernement fédéral souhaite moderniser l'État, renforcer son efficacité et approfondir les principes démocratiques. Dans cette perspective, l'inclusion des personnes en situation de handicap doit devenir une réalité dans l'ensemble des institutions.

Le droit de vote des personnes en situation de handicap sera mieux garanti et des mesures supplémentaires seront prises pour que le processus électoral soit plus accessible. Le critère relatif à l'exercice du droit de vote sera supprimé de la liste de contrôle des juges de paix pour que les personnes sous protection judiciaire puissent exercer effectivement leur droit de vote.

L'accessibilité étant une priorité absolue, le ministre a convoqué les ministres compétents des entités fédérées à la Conférence interministérielle handicap. L'espace public et les bâtiments ouverts au public seront intégralement accessibles à l'horizon 2036 pour que la Belgique soit l'une des régions les plus accessibles d'Europe. Des efforts importants seront également déployés dans le patrimoine immobilier fédéral. L'accessibilité des bâtiments publics fédéraux sera systématiquement améliorée à l'aide de diagnostics de l'accessibilité et de plans d'action phasés.

Un plan de communication interfédéral inclusif sera également élaboré.

Axe 2 – Emploi

L'accès à l'emploi constitue un levier essentiel d'autonomie, de dignité et d'inclusion. Pourtant, le taux d'emploi des personnes en situation de handicap reste insuffisant en Belgique.

C'est pourquoi la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées, dite "loi sur l'inclusion", sera réformée. Le système en vigueur ne peut pas empêcher les personnes qui le souhaitent de travailler. Au contraire, il doit les soutenir et les encourager. Grâce à une réforme profonde de la loi sur l'inclusion, le ministre souhaite transformer l'allocation de remplacement de revenus (ARR) en un système plus

voorspelbaarder kunnen worden gecombineerd. Tegelijk zullen werkgevers sterker worden gesensibiliseerd voor de rechten en talenten van personen met een handicap, in het bijzonder op het vlak van redelijke aanpassingen. Ook de tewerkstelling van personen met een handicap binnen de federale overheid krijgt bijzondere aandacht in dit plan.

Pijler 3 – Welvaart en mobiliteit

Tal van personen met een handicap ondervinden nog steeds moeilijkheden in hun dagelijks leven als consument. De toegankelijkheid van financiële en commerciële diensten blijft een belangrijk aandachtspunt. Samen met de bevoegde ministers werd een actieplan uitgewerkt rond zowel de beschikbaarheid als de toegankelijkheid van geldautomaten, zodat financiële dienstverlening voor iedereen bereikbaar blijft.

Mobiliteit is eveneens een fundamenteel recht. Het VN-Verdrag verplicht staten om de persoonlijke mobiliteit van personen met een handicap zo zelfstandig mogelijk te bevorderen. Daarom zal een langetermijnvisie worden uitgewerkt voor de toegankelijkheid van de spoorweginfrastructuur van de NMBS en Infrabel, teneinde stations, perrons en bijbehorende diensten geleidelijk toegankelijker te maken.

Pijler 4 – Behoorlijke levensstandaard en sociale bescherming

Een handicap blijft een aanzienlijke risicofactor voor armoede. Veel personen met een handicap leven nog steeds in bestaansonzekerheid. Daarom blijft een sterke sociale bescherming noodzakelijk. Toekomstige hervormingen op het gebied van pensioenen en sociale bescherming zullen ter advies worden voorgelegd aan de NHRPH, zodat de gevolgen ervan naar behoren kunnen worden beoordeeld.

Ook mantelzorgers zullen beter worden ondersteund en hun statuut zal worden versterkt.

Ten slotte zullen de diensten van de DG Personen met een handicap verder worden gemoderniseerd en hun diensten geoptimaliseerd.

Pijler 5 – Gezondheid

Personen met een handicap moeten op gelijke voet met de rest van de bevolking toegang hebben tot gezondheidszorg. Het plan besteedt aandacht aan het recht op vrije en geïnformeerde toestemming, aan de

progressif qui permettra une combinaison plus prévisible des revenus du travail et des allocations. Parallèlement, les employeurs seront davantage sensibilisés aux droits et aux talents des personnes en situation de handicap, en particulier au droit à des aménagements raisonnables. L'emploi des personnes en situation de handicap dans les services publics fédéraux bénéficie également d'une attention particulière dans ce plan.

Axe 3 – Prospérité et mobilité

De nombreuses personnes en situation de handicap rencontrent encore des difficultés dans leur vie quotidienne en tant que consommateurs. L'accessibilité des services financiers et commerciaux demeure un enjeu important. Un plan d'action concernant tant la disponibilité que l'accessibilité des distributeurs automatiques de billets a été élaboré en collaboration avec les ministres compétents afin que les services financiers restent accessibles à tous.

La mobilité constitue également un droit fondamental. La Convention des Nations Unies impose aux États de promouvoir la mobilité personnelle des personnes en situation de handicap de la manière la plus autonome possible. C'est pourquoi une vision à long terme de l'accessibilité des infrastructures ferroviaires de la SNCB et d'Infrabel sera élaborée, afin d'améliorer progressivement l'accessibilité des gares, des quais et des services associés.

Axe 4 – Niveau de vie et protection sociale

Le handicap reste un facteur majeur de risque de pauvreté, et de nombreuses personnes en situation de handicap vivent encore dans la précarité. C'est pourquoi une protection sociale solide demeure indispensable. Les futures réformes des pensions et de la protection sociale seront soumises à l'avis du CSNPH afin que leurs répercussions puissent être dûment évaluées.

Les aidants proches bénéficieront également d'un meilleur soutien et leur statut sera renforcé.

Enfin, les services de la DG Personnes handicapées continueront à être modernisés et leurs prestations seront optimisées.

Axe 5 – Santé

Les personnes en situation de handicap doivent pouvoir accéder aux soins de santé sur un pied d'égalité avec le reste de la population. Le plan accorde une attention particulière au droit au consentement libre et éclairé du

toepassing van de patiëntenrechten en aan de bestrijding van stereotiepe of dwingende praktijken. Toegang tot gespecialiseerde tandheelkundige zorg, preventieve zorg en aangepaste logopedische ondersteuning voor kinderen met een verstandelijke beperking zal verbeterd worden.

Pijler 6 – Vrijheid, veiligheid en gelijkheid voor de wet

Personen met een handicap, met name vrouwen, lopen een groter risico op geweld en belaging. Daarom zullen de politie en het gerecht extra worden gesensibiliseerd en zal het EMUT-project ten uitvoer worden gelegd om het gebruik van dwangmaatregelen in de omgang met personen met een psychische handicap te verminderen.

Een hervorming van de wetgeving inzake gerechtelijke bescherming zal ondersteunende besluitvorming nog meer bevorderen. De minister zal ook de strijd tegen discriminatie opvoeren en nagaan hoe het wettelijk raamwerk inzake redelijke aanpassingen en discriminatie door associatie voort kan worden verbeterd.

Pijler 7 – Buitenlands beleid en defensie

België zal zich ook op internationaal vlak blijven inzetten voor de rechten van personen met een handicap. Deze dimensie zal verder worden geïntegreerd in de ontwikkelingssamenwerking en diplomatieke initiatieven. Binnen Defensie zal bijzondere aandacht gaan naar de re-integratie van arbeidsongeschikte militairen en naar het rekening houden met handicaps bij de voorbereiding van buitenlandse missies.

Voorliggend plan vormt een gezamenlijk engagement en een stappenplan voor de komende jaren. Het wel-slagen ervan zal afhangen van het vermogen om het concreet ten uitvoer te leggen, de voortgang te evalueren en de dialoog met de betrokkenen voort te zetten. Er zij evenwel op gewezen dat elke minister verantwoordelijk is voor de uitvoering van zijn eigen maatregelen.

Samen wordt verder gewerkt aan een samenleving waarin personen met een handicap niet op drempels botsen, maar kansen krijgen en waarin inclusie geen ambitie blijft, maar werkelijkheid wordt.

patient, au respect des droits des patients et à la lutte contre les stéréotypes et les pratiques coercitives. Par ailleurs, l'accès aux soins dentaires spécialisés, aux soins préventifs et à un accompagnement logopédique adapté pour les enfants présentant des incapacités intellectuelles sera amélioré.

Axe 6 – Liberté, sécurité et égalité devant la loi

Les personnes en situation de handicap, et particulièrement les femmes, sont davantage exposées aux violences et au harcèlement. C'est pourquoi les services de police et de justice feront l'objet d'une sensibilisation accrue et le projet EMUT sera mis en œuvre afin de réduire le recours aux mesures de contrainte lors d'interventions impliquant des personnes souffrant d'un handicap psychique.

Une réforme de la législation relative à la protection judiciaire favorisera davantage la prise de décision accompagnée. Le ministre renforcera également la lutte contre les discriminations et examinera les moyens d'améliorer encore le cadre juridique relatif aux aménagements raisonnables et la discrimination par association.

Axe 7 – Politique étrangère et Défense

La Belgique continuera également à s'engager, sur la scène internationale, en faveur des droits des personnes handicapées. Cette dimension sera davantage intégrée dans la coopération au développement et dans les initiatives diplomatiques. La Défense sera particulièrement attentive à la réintégration des militaires en incapacité de travail ainsi qu'à la prise en compte des situations de handicap lors de la préparation des missions à l'étranger.

Ce plan constitue un engagement collectif et une feuille de route pour les années à venir. Son succès dépendra de la capacité à le mettre en œuvre concrètement, à évaluer les progrès et à poursuivre le dialogue avec les personnes concernées. Toutefois, il est important de noter que chaque ministre est responsable de la mise en œuvre de ses propres mesures.

Ensemble, il convient de poursuivre la construction d'une société où les personnes en situation de handicap disposeront de perspectives au lieu de se heurter à des obstacles, et où l'inclusion cessera d'être une ambition pour devenir réalité.

II. — ALGEMENE BESPREKING

A. Vragen van de leden

Mevrouw Frieda Gijbels (N-VA) uit zich positief over het voorgestelde plan, al blijft er veel werk te verzetten.

Wat betreft de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) spreekt de minister van een modernisering van het instituut. Hoe ziet die modernisering er concreet uit? Zullen er extra taken aan het instituut worden toegewezen?

Inzake de *European Disability Card* (EDC-kaart) vraagt het lid naar het nut van het gebruik van de kaart op het treinnetwerk. De doelgroep is namelijk ruimer dan de doelgroep die beroep kan doen op de voordelen voor personen met een beperking.

Het is positief dat er voorzien wordt in assistentie voor personen met een beperking bij treinreizen. Echter, in andere landen is geen assistentie nodig omdat de hoogte van de treinstellen en -perrons op elkaar zijn afgestemd. Zal er bij aankoop van nieuwe treinstellen hiermee rekening worden gehouden?

Ook zouden arbeidsrechtelijke drempels worden weggewerkt door de minister van Werk, de heer David Clarinval, aangezien werkgevers door deze twijfelen om mensen met een beperking jobkansen te geven. Zij moeten bijvoorbeeld bij uitval een gewaarborgd loon betalen. De N-VA-fractie heeft daarom een wetsvoorstel (DOC 56 0729/001) uitgewerkt om arbeidsintegratiejobs in het leven te roepen. Via deze jobs zouden personen met een beperking hun uitkering kunnen behouden en combineren met een inkomen uit deeltijds werk. Enkel de gepresteerde uren zouden worden uitbetaald door de werkgever. Wat is hieromtrent de stand van zaken? Werd er al onderzoek gedaan naar arbeidsintegratiejobs?

Voorts staat mevrouw Gijbels stil bij de tandzorg voor personen met een beperking. Tandartsen staan soms weigerachtig om personen met een beperking als patiënt te behandelen. Het is voor hen moeilijk om extra tijd aan deze doelgroep te besteden tijdens een tandartsbezoek. Ook wordt deze doelgroep vaak begeleidt door een begeleider. Dit vormt een extra drempel bij het maken van tandartsafspraken.

Tot voor kort specialiseerden enkele tandartsen zich, via een specifieke opleiding, voor tandzorg aan personen met bijzondere noden. Vaak behandelen deze tandartsen

II. — DISCUSSION GÉNÉRALE

A. Questions des membres

Mme Frieda Gijbels (N-VA) se déclare favorable au plan proposé bien que beaucoup de choses restent à faire.

S'agissant du Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées (CSNPH), le ministre a évoqué une modernisation de l'institution. En quoi cette modernisation consistera-t-elle concrètement? Des missions supplémentaires seront-elles confiées à cette institution?

Concernant la *European Disability Card* (carte EDC), la membre s'interroge sur l'utilité de l'utilisation de cette carte sur le réseau ferroviaire. Le public cible est en effet plus large que le groupe pouvant prétendre aux avantages destinés aux personnes en situation de handicap.

L'intervenante se réjouit qu'une assistance soit prévue pour les personnes en situation de handicap lors des voyages en train. Toutefois, dans d'autres pays, aucune assistance n'est nécessaire, car les hauteurs respectives des trains et des quais y ont été harmonisées. Sera-t-il tenu compte de cette question lors de l'acquisition de nouveaux trains?

Par ailleurs, M. David Clarinval, ministre de l'Emploi, devrait lever certains obstacles, en matière de droit du travail, qui font hésiter certains employeurs qui envisagent d'offrir des opportunités professionnelles aux personnes en situation de handicap. Les employeurs doivent par exemple verser un salaire garanti en cas d'absence. C'est pourquoi le groupe N-VA a élaboré une proposition de loi (DOC 56 0729/001) instaurant un régime d'emplois d'intégration professionnelle qui permettraient aux personnes en situation de handicap de conserver leurs allocations et de combiner celles-ci avec un revenu d'un travail à temps partiel. Seules les heures effectivement prestées seraient rémunérées par l'employeur. Où en est ce dossier? La question de la création d'emplois d'intégration professionnelle a-t-elle déjà été examinée?

Mme Gijbels aborde ensuite la question de l'accès aux soins dentaires pour les personnes en situation de handicap. Selon l'intervenante, les dentistes se montrent parfois réticents à l'idée de les soigner en raison des difficultés à leur consacrer du temps supplémentaire dans le cadre des consultations. En outre, il n'est pas rare que ces patients soient accompagnés, ce qui complique aussi la prise de rendez-vous chez le dentiste.

Jusqu'à il y a peu, certains dentistes se spécialisaient, au terme d'une formation spécifique, dans la prise en charge des patients ayant des besoins particuliers. Ces

alleen deze specifieke doelgroep en vroegen zij een supplement voor de extra tijd die aan deze personen tijdens een afspraak werd besteed. De meerderheid van deze patiënten hebben recht op een verhoogde tegemoetkoming (VT). Sinds kort is het verboden om supplementen aan te rekenen voor patiënten die een VT ontvangen. Hierdoor zullen deze gespecialiseerde tandartsen minder patiënten kunnen helpen, als zij ook uit de kosten willen geraken. Zijn hierover gesprekken gaande? Is de minister voor Volksgezondheid, de heer Frank Vandenbroucke, zich bewust van het probleem?

Volgens mevrouw Gijbels kunnen mondhygiënisten, die zelf vragende partij zijn, een deel van de tandzorg op zich nemen in de instellingen voor personen met een beperking. Wordt hiermee rekening gehouden?

Het beleid omtrent personen met een beperking is een interfederale bevoegdheid. Wat is de stand van zaken inzake de samenwerking met de gemeenschappen?

Wat betreft, tot slot, de overgang van een IVT naar IGO, werkloosheidsuitkering of ziekte-uitkering staat in het regeerakkoord dat er gewerkt zou worden aan een harmonisering van de middelentoets bij de overgang tussen bijstandsuitkeringen. Er stelt zich een specifiek probleem bij de overgang van een IVT naar IGO. De toekenning en berekening van de IVT is gebaseerd op het belastbaar inkomen, terwijl bij een IGO ook het roerend inkomen in rekening wordt gebracht. Wat is de stand van zaken inzake de harmonisering van de middelentoets bij toekenning van de bijstandsuitkeringen?

De heer Dieter Keuten (VB) uit zich eveneens positief over het voorgelegd plan en bovenal de coördinerende rol die de minister opneemt.

Het lid staat allereerst stil bij de titel van het plan. Hoewel de term “handicap” internationaal gebruikt wordt, acht het lid noodzakelijk dat in de postmoderne inclusieve samenleving een nieuwe term wordt gebruikt met een positievere connotatie. De spreker gebruikt liever de term “personen met bijkomende noden of uitdagingen” die zichtbare en onzichtbare beperkingen omvatten. Maatregelen nrs. 5 en 13 spitsen zich bijvoorbeeld toe op initiatieven omtrent communicatie. Een concreet initiatief betreft de federale gids voor inclusieve communicatie. In dit kader ziet het lid de term “buitengewoon” onderwijs als positief, verwijzend naar de Franse vertaling “*extra-ordinaire*”.

praticiens se consacraient généralement exclusivement à ce groupe cible et facturaient un supplément destiné à couvrir le temps supplémentaire nécessaire. La majorité de ces patients bénéficient du régime de l'intervention majorée (IM). Depuis peu, il est toutefois interdit de leur facturer des suppléments. Cette interdiction risque dès lors d'entraîner une baisse du nombre de patients que ces praticiens spécialisés pourront prendre en charge s'ils souhaitent couvrir leurs frais. Des discussions sont-elles en cours à ce sujet? M. Frank Vandenbroucke, ministre de la Santé publique, est-il conscient de cette problématique?

Selon Mme Gijbels, les hygiénistes bucco-dentaires, qui en ont fait la demande, pourraient prendre en charge une partie des soins dentaires dans les établissements pour personnes en situation de handicap. En a-t-on tenu compte?

La politique relative aux personnes en situation de handicap est une compétence interfédérale. Comment la coopération avec les Communautés se déroule-t-elle?

Enfin, en ce qui concerne le passage de l'ARR à la GRAPA, aux allocations de chômage ou aux indemnités de maladie, l'accord de gouvernement prévoit d'harmoniser l'examen des ressources lors du passage d'une prestation d'assistance à une autre. Un problème spécifique se pose lors du passage de l'ARR à la GRAPA. L'ARR est en effet allouée et calculée sur la base du revenu imposable, tandis que le revenu mobilier est également pris en compte pour la GRAPA. Où en est-on en ce qui concerne l'harmonisation de l'examen des ressources pour l'octroi des prestations d'assistance?

M. Dieter Keuten (VB) se dit également favorable au plan à l'examen, en particulier au rôle de coordination confié au ministre.

Le membre s'arrête d'abord sur le titre du plan. Il sait que le mot “handicap” est utilisé à l'échelle internationale, mais estime qu'il convient, dans une société inclusive postmoderne, d'utiliser des nouveaux mots connotés plus positivement. L'intervenant préfère par exemple, en néerlandais, l'expression “*personen met bijkomende noden of uitdagingen*” (personnes confrontées à des besoins ou à des défis supplémentaires), qui englobe les situations de handicap visibles et invisibles. À ce propos, il renvoie notamment aux mesures n^{os} 5 et 13, qui proposent des initiatives en matière de communication. Le Guide fédéral “Communication inclusive” constitue une initiative concrète. Dans ce contexte, l'intervenant estime que l'expression “*buitengewoon onderwijs*” est positive en néerlandais, en ce qu'elle correspond à un enseignement “extraordinaire” en français.

Maatregelen nrs. 28 en 29 staan stil bij het ondernemerschap bij personen met een beperking. Recent werd de verplichte digitale facturatie ingevoerd. Hoe worden digitaal zwakkeren onder zelfstandigen geholpen om te ondernemen?

Maatregel nr. 37 omvat het gebruik van de EDC-kaart bij treinreizen. Het lid merkt op dat recent het dragen van een zonnebloem internationaal als symbool wordt gebruikt om een zichtbare of onzichtbare beperking aan te geven. Dit is een subtielere manier om een nood aan te geven. Overweegt de minister om dit gebruik ook in België aan te moedigen?

Bij maatregel nr. 50 spoort het commissielid de minister aan om meer te focussen op aangepaste NMBS-infrastructuur en een analyse die het mogelijk maakt om meetbare engagementen voor infrastructuraanpassingen aan te gaan.

Inzake maatregelen nrs. 64 en 65 benadrukt het lid dat het statuut van mantelzorgers en hun rechten versterkt moeten worden, zeker sinds de beperking van de werkloosheid in de tijd, waardoor verschillende mantelzorgers, nog steeds zonder volwaardig statuut, hun vaste uitkeringen zijn verloren.

Het lid ondersteunt maatregel nr. 77 inzake het internetaanbod.

Wat betreft maatregel nr. 80, sluit de heer Keuten zich aan bij de bezorgdheden van mevrouw Gijbels. Er bestaan grote wachtlijsten bij tandartsen voor kinderen met een beperking. Soms worden ze zelf doorverwezen na een wachttijd van één jaar naar universitaire ziekenhuizen. Het lid betreurt dit.

Bij maatregel nr. 85 vraagt het lid zich af wat het woord “bilan” naar verwijst. Betreft het een foute vertaling uit het Frans en zou het woord “diagnose” beter van toepassing zijn?

Inzake maatregel nr. 105 suggereert de heer Keuten dat meer prikkelarme initiatieven voor personen met een beperking, tot nu toe vooral ondernomen in de privésector, ook door de overheid georganiseerd worden.

Het lid merkt voorts op dat volgens hem migratieinstromen een grote druk leggen op de middelen die nodig zijn voor personen met extra zorgnoden. Door migratie acht het commissielid dat een extra grote groep mensen

Les mesures n^{os} 28 et 29 traitent de l'esprit d'entreprise chez les personnes en situation de handicap. L'intervenant fait observer que la facturation numérique obligatoire a récemment été mise en place. Comment aidera-t-on les travailleurs indépendants faibles sur le plan numérique dans leurs démarches entrepreneuriales?

La mesure n^o 37 concerne l'utilisation de la carte EDC (*European Disability Card*) lors des déplacements en train. Le membre fait observer que certaines personnes arborent depuis peu un tournesol comme symbole international du handicap, que celui-ci soit visible ou pas. C'est une façon plus subtile d'exprimer un besoin. Le ministre envisage-t-il d'encourager également cette pratique en Belgique?

En ce qui concerne la mesure n^o 50, l'intervenant encourage le ministre à concentrer davantage ses efforts sur une infrastructure SNCB adaptée et à procéder à une analyse qui permettrait de prendre des engagements mesurables en ce qui concerne l'adaptation de l'infrastructure.

S'agissant des mesures n^{os} 64 et 65, le membre souligne qu'il convient de renforcer le statut et les droits des aidants proches, certainement en raison de la limitation des allocations de chômage dans le temps, qui a eu pour effet de priver certains aidants proches qui ne disposent pas encore d'un statut à part entière de leurs allocations fixes.

Le membre soutient la mesure n^o 77 relative à l'offre Internet sociale.

En ce qui concerne la mesure n^o 80, M. Keuten partage les inquiétudes de Mme Gijbels. Les enfants handicapés sont confrontés à de longues listes d'attente en matière de soins dentaires. Il arrive même qu'ils soient renvoyés vers des hôpitaux universitaires après un an d'attente. Le membre déplore cette situation.

Concernant la mesure n^o 83, le membre se demande à quoi le mot “*bilan*” renvoie dans le texte néerlandais. S'agit-il d'une mauvaise traduction à partir du français? Le mot “*diagnose*” (diagnostic) ne serait-il pas plus adéquat?

En ce qui concerne la mesure n^o 105, M. Keuten suggère que les initiatives à faibles stimuli destinées aux personnes en situation de handicap et qui émanent principalement du secteur privé soient désormais également organisées par le secteur public.

Le membre fait également observer qu'il considère que les flux migratoires impactent lourdement les moyens nécessaires pour les personnes ayant des besoins supplémentaires en matière de soins. Il estime que la

extra zorgnoden heeft. Dit moet een halt worden toegevoerd, aldus het commissielid.

Vervolgens merkt het lid op dat België beschikt over zeer sterke medische teams die de juiste diagnostiek kunnen verzorgen. Echter, na een diagnose ontbreekt volgens hem ondersteuning en begeleiding voor verwarde en zoekende patiënten en hun familie.

De welvaartsenveloppe heeft de arizonaregering recent geschrapt. De nieuwe welsvaarstaanpassing voor kwetsbare groepen heeft een invloed op koppels die bestaan uit personen met een beperking die aan het werk zijn in een maatwerkbijbedrijf. Deze groep mensen zou financieel erop achteruit gaan. Hoe gaat de minister hiermee om?

Mevrouw Caroline Désir (PS) benadrukt dat de eindelijke totstandkoming van een transversaal plan inzake handicap een stap vooruit betekent. Daarmee wordt voldaan aan een verplichting die tijdens de vorige legislatuur door minister Lalieux in de wetgeving werd vastgelegd. Het plan belichaamt de wil om het beleid inzake personen met een handicap in alle federale bevoegdheden te verankeren en tegelijkertijd, via de IMC, een belangrijke rol toe te kennen aan de coördinatie met de deelstaten.

De minister kiest er bovendien voor om dit plan te doen aansluiten op het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap, waarbij hij de nadruk legt op *handistreaming* en op het fundamentele beginsel “niets over ons, zonder ons”. Dat zijn uiteraard principes die de PS-fractie deelt.

Afgezien van de beginselen zullen vooral de resultaten tellen. Precies op dat punt rijzen nogal wat vragen. Net als bij de bespreking van de beleidsnota heeft de spreker het gevoel dat ze een document leest dat vol goede voornemens staat, maar veel minder concreet is met betrekking tot de middelen, prioriteiten, termijnen en concrete toezeggingen.

De Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) benadrukt zulks ook in zijn advies: een actieplan handicap kan alleen geloofwaardig zijn als het ambitieus en bindend is, over voldoende middelen beschikt en samen met de betrokkenen werd opgesteld.

De minister legt een plan voor dat 118 maatregelen omvat. Derhalve vraagt mevrouw Désir de minister of hij reeds beschikt over:

- een duidelijk tijdspad voor elke hervorming;
- resultatenindicatoren;

migration contribue à augmenter la taille de ce groupe de personnes. Il faut y mettre fin, selon lui.

Il fait ensuite observer que la Belgique dispose d'équipes médicales très compétentes et capables de poser le bon diagnostic, mais qu'elle n'est pas en mesure, selon lui, de soutenir et d'accompagner les patients désorientés et en demande, ainsi que leurs proches.

L'enveloppe bien-être a récemment été supprimée par le gouvernement Arizona. La nouvelle adaptation au bien-être concernant les personnes vulnérables impacte les couples composés de personnes handicapées qui travaillent dans une entreprise de travail adapté. Ces personnes seraient financièrement pénalisées. Comment le ministre gère-t-il cette question?

Mme Caroline Désir (PS) souligne que le fait qu'un plan transversal en matière de handicap voie enfin le jour constitue une avancée. Il répond à une obligation ancrée dans la législation sous la précédente législature par la ministre Lalieux. Il traduit la volonté d'inscrire la politique du handicap dans l'ensemble des compétences fédérales tout en accordant une place importante à la coordination avec les entités fédérées via la CIM.

Le ministre fait également le choix d'inscrire ce plan dans la logique de la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées, en mettant en avant le *handistreaming* et le principe fondamental du “rien sur nous sans nous”. Ce sont évidemment des principes que le groupe PS partage.

Au-delà des principes, ce sont les résultats qui compteront. Or, c'est là que subsistent de nombreuses interrogations. Comme lors de l'examen de la note de politique générale, l'intervenante a le sentiment de lire un document riche en intentions, mais beaucoup plus discret lorsqu'il s'agit des moyens, des priorités, des échéances et des engagements concrets.

Le Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées (CSNPH) le souligne dans son avis: un plan handicap ne peut être crédible que s'il est ambitieux, contraignant, doté de moyens suffisants et élaboré avec les personnes concernées.

Le ministre présente un plan comprenant 118 mesures. Mme Désir demande donc au ministre s'il dispose déjà:

- d'un calendrier précis pour chaque réforme;
- d'indicateurs de résultats;

— een publiekelijk toegankelijk overzicht waarmee de Kamer, de verenigingen en de betrokkenen de voortgang van het plan kunnen volgen.

De minister stelt dat hij de personen met een handicap beoogt te betrekken bij alle beleidsmaatregelen die hen aangaan. De spreekster kan zich daar alleen maar bij aansluiten. De NHRPH wijst er echter op dat participatie pas daadwerkelijk mogelijk is als de nodige middelen daartoe beschikbaar zijn. In zijn advies wijst de raad echter op een aanzienlijk probleem: een personeelstekort bij het secretariaat omdat vertrokken medewerkers niet werden vervangen. Hoe kan de raad onder die omstandigheden zijn opdracht (met name als adviesorgaan) naar behoren uitvoeren?

In het raam van het beheer van dit plan verzoekt de NHRPH met name om:

— een spoedige oplossing voor het huidige personeelstekort (de nodige vervangingen);

— een referentiepersoon voor personen met een handicap in elke beleidscel;

— een contactpunt voor personen met een handicap in elke overheidsdienst; permanente werkgroepen;

— systematisch de gevallen te motiveren zo de regering een advies van de NHRPH niet volgt.

Is de minister bereid op die verzoeken in te gaan?

Wat de middelen betreft, voorziet het plan in een verbetering van de toegankelijkheid, een hervorming van de NHRPH, een modernisering van de openbare gebouwen, een verbetering van de dienstverlening en een aanzienlijke hervorming van de wet van 1987 betreffende de tegemoetkomingen aan personen met een handicap.

Het aspect middelen wordt echter amper concreet gemaakt. Mevrouw Désir maakt zich zorgen, gezien de begrotingskeuzes van deze regering: hoeveel bedraagt het budget voor dit plan?

Mevrouw Désir gaat vervolgens in op bepaalde onderdelen van het plan.

Er wordt uiteraard uitgekeken naar de hervorming van de wet van 1987, maar die hervorming roept ook veel bezorgdheid op. De NHRPH stelt een aantal bijzonder duidelijke rode lijnen vast.

Hij vraagt met name dat:

— d'un tableau de bord public permettant à la Chambre, aux associations et aux personnes concernées de suivre l'état d'avancement du plan.

Le ministre affirme vouloir associer les personnes en situation de handicap à toutes les politiques qui les concernent. L'intervenante ne peut qu'y souscrire. Le CSNPH rappelle toutefois qu'une participation ne peut être réelle sans moyens. Or, il alerte dans son avis sur une difficulté majeure: le secrétariat du CSNPH a perdu des collaborateurs qui n'ont pas été remplacés. Comment le Conseil pourrait-il mener ses missions à bien, notamment en tant qu'organe d'avis, dans ces conditions?

Dans le cadre de la gouvernance de ce plan, le CSNPH demande notamment:

— le remplacement rapide des collaborateurs manquants;

— un référent handicap dans chaque cellule stratégique;

— un point de contact handicap dans chaque administration; des groupes de travail permanents;

— que le gouvernement motive systématiquement les cas où il décide de ne pas suivre un avis du CSNPH.

Le ministre est-il prêt à répondre favorablement à ces demandes?

Concernant les moyens, le plan annonce une amélioration de l'accessibilité, une réforme du CSNPH, une modernisation des bâtiments publics, une amélioration des services ainsi qu'une réforme importante de la loi de 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées.

Toutefois, la question des moyens reste très peu visible. Mme Désir a des craintes, au vu des choix budgétaires de ce gouvernement: quel est le budget consacré à ce plan?

Mme Désir en vient à certains éléments du plan.

La réforme de la loi de 1987 est évidemment attendue mais suscite également beaucoup d'inquiétudes. Le CSNPH fixe plusieurs lignes rouges particulièrement claires.

Il demande notamment que:

— de inkomensvervangende tegemoetkoming ten minste de armoededrempel bereikt;

— die tegemoetkoming wordt gehandhaafd voor mensen die objectief gezien niet in staat zijn te werken;

— de rechten individueel worden vastgesteld en dat samenwoningsvormen niet langer worden benadeeld;

— de kosten in verband met een handicap niet constant enkel en alleen moeten worden gerechtvaardigd;

— periodes van werk en inactiviteit beter op elkaar kunnen aansluiten zonder dat zulks tot financiële onzekerheid leidt.

De NHRPH is bovendien van mening dat het standaardiseren van de evaluaties via BelRAI op zich geen bevredigende oplossing vormt. Is de minister van plan bij de hervorming rekening te houden met die richtlijnen? Zo ja, hoe?

Wat arbeidsparticipatie betreft, heeft er al een debat plaatsgevonden tijdens de bespreking van de beleidsnota. Mevrouw Désir blijft bezorgd over een aanpak die sterk focust op activering. De eerste maatregel die ter zake is gepland, betreft overigens de versterking van het terug-naar-werkbeleid, met een sneller contact, het voorkomen van instroom via vroegtijdige detectie en preventie, het versnellen van re-integratie en het responsabiliseren van alle stakeholders (werknemers, zelfstandigen, artsen, ziekenfondsen, werkgevers en arbeidsbemiddelingsdiensten).

Nochtans mogen personen met een handicap niet worden gelijkgesteld met zieken. Is die activeringslogica, die amper verschilt van die voor arbeidsinactiviteit, geen vergissing? Overweegt de minister daadwerkelijk een activeringsbeleid in combinatie met een sanctieregeling, naar het voorbeeld van het ingevoerde systeem voor langdurig zieken?

Mensen meer doen werken is niet het enige dat telt. Het gaat er ook om te zorgen voor kwaliteitsvolle, aangepaste en duurzame banen waarin mensen hun competenties kunnen benutten en zich kunnen ontplooien.

De NHRPH wijst er overigens op dat het bevorderen van de werkzaamheid ook gepaard moet gaan met:

- redelijke aanpassingen;
- jobcoaching;
- flexibele werktijden;

— l'allocation de remplacement de revenus atteigne au minimum le seuil de pauvreté;

— cette allocation soit maintenue pour les personnes qui ne sont objectivement pas en capacité de travailler;

— les droits soient individualisés et que les formes de cohabitation ne soient plus pénalisées;

— les coûts liés au handicap ne soient pas limités à une logique de justification permanente;

— les périodes d'emploi et d'inactivité puissent mieux s'articuler sans créer d'insécurité financière.

Le CSNPH estime par ailleurs que l'uniformisation des évaluations via BelRAI ne constitue pas, à elle seule, une réponse satisfaisante. Le ministre compte-t-il tenir compte de ces lignes dans le cadre de la réforme? Si oui, comment?

Concernant l'emploi, un débat a déjà eu lieu lors de la note de politique générale. Mme Désir reste préoccupée par une approche qui met beaucoup l'accent sur l'activation. D'ailleurs, la première action prévue en la matière est le renforcement de la politique Retour au Travail avec une prise de contact plus rapide, la prévention de nouvelles entrées via une détection précoce et des actions de prévention, l'accélération de la réintégration et la responsabilisation de l'ensemble des acteurs concernés (travailleuses et travailleurs salariés, indépendants, médecins, mutuelles, employeurs et employeuses et services de l'emploi).

Pourtant, les personnes en situation de handicap ne peuvent être assimilées à des personnes en maladie. Cette logique d'activation comparable à celle de l'inactivité de travail est-elle une erreur? Le ministre envisage-t-il réellement une politique d'activation accompagnée d'un système de sanctions, à l'image de celui instauré pour les malades de longue durée?

L'enjeu n'est pas uniquement de "faire travailler davantage". L'enjeu est de garantir des emplois de qualité, adaptés, durables, permettant aux personnes de valoriser leurs compétences et de s'épanouir.

Le CSNPH rappelle d'ailleurs que favoriser l'emploi suppose également:

- des aménagements raisonnables;
- du *job coaching*;
- des horaires flexibles;

- een grotere verantwoordelijkheid voor werkgevers;
- verplichte positieve maatregelen;
- echte steun voor mantelzorgers;
- één loket waar mensen informatie kunnen krijgen over hun rechten.

De spreekster vraagt zich af welke krachtige maatregelen is de minister, naast bewustmaking, van plan te nemen ten aanzien van werkgevers.

Wat tewerkstelling door de overheid betreft, heeft deze regering besloten een sanctieregeling in te voeren voor federale overheidsdiensten die gedurende twee opeenvolgende jaren de vooropgestelde 3 % niet halen. Vanaf januari 2028 zullen zij verplicht zijn in hun beschikbare jaarlijkse begrotingsmarge een kredietreserve op te nemen die overeenkomt met het percentage voltijdequivalenten dat ontbreekt om de 3 %-doelstelling te halen. Een sanctie kan een optie zijn bij niet-naleving, maar het is echt van essentieel belang te blijven inzetten op en investeren in begeleiding. De minister noemt een hele reeks maatregelen om redelijke aanpassingen te bevorderen. Wordt een tijdspad opgesteld?

De minister zegt de sociale bescherming te willen versterken. De NHRPH wijst er op zijn beurt op dat de strijd tegen armoede het meest urgent blijft en dringt aan op hogere uitkeringen, het voorkomen van non-take-up, het systematisch voorzien in alternatieven voor digitale demarches, het veralgemeende gebruik van heldere, bevattelijke taal en gemakkelijk leesbare versies ("Easy-to-read"), en een betere afstemming met het toekomstige federaal armoedebestrijdingsplan.

Hoe zullen die aanbevelingen concreet worden ten uitvoer gelegd? Hoe rijmt die doelstelling met gelijktijdige andere beslissingen van de regering die de sociale bescherming van de meest kwetsbaren rechtstreeks treffen: de afschaffing van de welvaartsenveloppe, het uitstel van de indexerings van de lonen en sociale uitkeringen, de centenindex, de aangekondigde hervorming van de uitkeringen?

De minister koestert grote ambities op het vlak van toegankelijkheid, waarover de spreekster zich enkel maar kan verheugen. De NHRPH wijst er echter op dat toegankelijkheid over meer gaat dan alleen gebouwen. Het gaat ook om vervoer, banken, openbare diensten, websites, justitie, communicatie en administratieve demarches. De raad vraagt eveneens dat in het licht van de toenemende digitalisering stevast wordt voorzien in alternatieven op basis van menselijk contact.

- une responsabilité accrue des employeurs;
- des actions positives obligatoires;
- un véritable soutien aux aidants proches;
- un guichet unique permettant d'informer les personnes sur leurs droits.

L'intervenante s'interroge: au-delà de la sensibilisation, quelles mesures fortes le ministre compte-t-il prendre à destination des employeurs?

En matière d'emploi public, ce gouvernement a décidé instaurer un régime de sanctions pour les services publics fédéraux qui, pendant deux années consécutives, n'atteignent pas l'objectif de 3 %. À partir de janvier 2028, ils seront tenus de prévoir dans leur marge budgétaire annuelle disponible une réserve de crédit correspondant au pourcentage d'équivalents temps plein manquant pour atteindre l'objectif de 3 %. La sanction peut être une option en cas de manquement mais il est vraiment essentiel de continuer à miser et à investir dans l'accompagnement. Le ministre évoque toute une série de mesures pour promouvoir les aménagements raisonnables. Un calendrier est-il prévu?

Le ministre affirme vouloir renforcer la protection sociale. De son côté, le CSNPH rappelle que la première urgence reste la lutte contre la pauvreté. Il insiste sur le relèvement des allocations, la lutte contre le non-recours aux droits, des alternatives systématiques aux démarches numériques, la généralisation du langage clair et du FALC, une meilleure articulation avec le futur Plan fédéral de lutte contre la pauvreté.

Comment ces recommandations seront-elles concrètement mises en œuvre? Comment concilier cet objectif alors que, dans le même temps, d'autres décisions de votre gouvernement impactent directement la protection sociale des personnes les plus vulnérables: suppression de l'enveloppe bien-être; report de l'indexation des salaires et des prestations sociales, double saut d'index partiel; réforme annoncée des allocations?

Le ministre affiche une ambition importante en matière d'accessibilité. L'intervenante ne peut que s'en réjouir. Mais le CSNPH rappelle que l'accessibilité ne se limite pas aux bâtiments. Elle concerne aussi les transports, les banques, les services publics, les sites Internet, la justice, les communications, les démarches administratives. Il demande également qu'une alternative humaine soit systématiquement garantie face à la numérisation croissante.

De minister geeft aan dat eigenaars van publiek toegankelijke gebouwen zullen worden verplicht die tegen 2036 volledig toegankelijk te maken. Welke zijn de stappen die bij de tenuitvoerlegging ervan worden voorzien? Welke tussentijdse doelstellingen stelt de minister voorop voor de jaren in de aanloop naar 2036?

Mevrouw Désir wil ook inpikken op het openbaar vervoer. De zelfredzaamheid van personen met een handicap begint bij de mate waarin ze in staat zijn vrij onderweg te zijn. Ook vandaag nog zijn te veel stations echter ontoegankelijk en moet assistentie vaak op voorhand worden aangevraagd, als ze al beschikbaar is, wat betekent dat iemand misschien wel kan opstappen maar niet zeker is ook te zullen kunnen uitstappen. De NHRPH bepleit dat de volledige vervoersketen – stations, perons, automaten, apps – echt toegankelijk zou worden, maar ook dat er steeds een bemand loket open zou zijn, er overall assistentie beschikbaar is, ook bij verstoord treinverkeer, en er voor elke digitale demarche steeds een alternatief is. Dat ontlokt de spreekster dan ook de volgende vragen:

— Hoeveel stations zullen nog tijdens deze legislatuur echt toegankelijk worden gemaakt?

— Welk tijdschema en welke begrotingsmiddelen zal de minister daartoe vooropstellen?

— Zal de minister in een groter aantal stations assistentie zonder voorafgaande reservering waarborgen en de NMBS-diensten toegankelijk houden voor mensen die geen gebruik kunnen maken van de digitale tools?

Mevrouw Désir wil het tot slot nog over de toegankelijkheid van de verkiezingen hebben. Stemrecht is een grondrecht, maar tot op vandaag ondervinden veel personen met een handicap nog steeds belemmeringen om zelfstandig en in alle vertrouwelijkheid te gaan stemmen. De NHRPH vraagt niet alleen om volledig toegankelijke stembureaus, maar ook om aangepaste hulpmiddelen – visuele of auditieve hulpmiddelen bijvoorbeeld –, vrije keuze van begeleider en een debat over stemmen op afstand of online, teneinde te waarborgen dat elkeen daadwerkelijk aan verkiezingen kan deelnemen. Welke concrete maatregelen komen er nog voor de eerstvolgende verkiezingen? Welk tijdschema heeft de minister vooropgesteld om de toegankelijkheid van het verkiezingsproces te verbeteren en ervoor te zorgen dat personen met een handicap hun stemrecht daadwerkelijk zelfstandig kunnen uitoefenen?

Het plan van de minister omvat 118 maatregelen en is dan ook ambitieus. Het mag echter niet bij een waslijst goede voornemens blijven; personen met een

Le ministre indique que les propriétaires de bâtiments publiquement accessibles seront rendus responsables de les rendre totalement accessibles à l'horizon 2036. Quelles seront les étapes de mise en œuvre? Quels objectifs intermédiaires le ministre fixe-t-il avant l'horizon 2036 annoncé dans le plan?

Mme Désir souhaiterait également revenir sur la question des transports publics. L'autonomie des personnes en situation de handicap commence par la possibilité de se déplacer librement. Or, aujourd'hui encore, trop de gares restent inaccessibles, l'assistance doit souvent être réservée à l'avance et n'est pas disponible partout, ce qui signifie qu'une personne peut encore monter dans un train sans avoir la certitude de pouvoir en descendre à destination. Le CSNPH demande une véritable accessibilité de toute la chaîne de déplacement: des gares, des quais, des automates, des applications, mais aussi le maintien de guichets humains, d'une assistance personnalisée disponible partout, y compris en cas de perturbation, et d'alternatives à la numérisation. L'intervenante a les questions suivantes:

— Combien de gares seront effectivement rendues accessibles durant cette législature?

— Quel calendrier et quels moyens budgétaires le ministre va-t-il y consacrer?

— Le ministre envisage-t-il de garantir une assistance sans réservation préalable dans un plus grand nombre de gares et de maintenir un accès humain aux services de la SNCB pour les personnes qui ne peuvent pas recourir aux outils numériques?

Mme Désir souhaiterait enfin revenir sur l'accessibilité des élections. Le droit de vote est un droit fondamental, mais aujourd'hui encore, de nombreuses personnes en situation de handicap rencontrent des obstacles pour voter de manière autonome et en toute confidentialité. Le CSNPH demande non seulement des bureaux de vote pleinement accessibles, mais aussi des dispositifs adaptés – comme des aides visuelles ou sonores –, la possibilité de choisir librement son accompagnant, ainsi qu'une réflexion sur le vote à distance ou en ligne afin de garantir une participation effective de toutes et tous. Quelles mesures concrètes seront mises en œuvre avant les prochaines élections? Quel calendrier le ministre a-t-il fixé pour améliorer l'accessibilité du processus électoral et garantir un véritable exercice autonome du droit de vote pour les personnes en situation de handicap?

Le Plan du ministre comporte 118 mesures. C'est un document ambitieux. Les personnes en situation de handicap attendent aujourd'hui bien davantage

handicap verwachten veel meer: daadwerkelijke rechten, middelen, een tijdpad en meetbare resultaten. En vooral verwachten ze dat de beslissingen uit andere beleidsdomeinen – werk, sociale zekerheid, koopkracht, digitalisering of mobiliteit – ook echt sporen met de vandaag geformuleerde ambities.

Net dat benadrukt de NHRPH met zijn stelling dat *handistreaming* geen slogan mag blijven, maar een beleidsaanpak moet worden.

De heer Robin Tonniau (PVDA-PTB) steunt meerdere maatregelen, meer precies de strijd tegen discriminatie van personen met een beperking op de arbeidsmarkt, maar formuleert ook enkele kritische punten.

De bescherming van personen met een beperking begint met een sterke sociale bescherming. De uitkeringen voor personen met een beperking bevinden zich onder de armoedegrens. Bovendien voorziet de arizonaregering steeds minder middelen voor deze doelgroep. Door het vervangen van de algemene welvaartsenveloppe door een welvaartsenveloppe voor de meest kwetsbaren, stijgt alleen de uitkering voor personen die recht hebben op een IVT categorie B. De andere uitkeringen stijgen niet, waardoor een grote groep aan koopkracht verliest. Ook door de vertraagde toepassing van de index, na drie in plaats van twee maanden, verliezen personen met een beperking aan koopkracht. De huur- en medicatieprijzen stijgen immers meteen.

De huidige regering kijkt stevast bij nieuwe maatregelen naar het principe *return on investment*. De spreker gelooft sterk in de *return of investment* van personen met een beperking. De heer Tonniau pleit vurig om te investeren in deze doelgroep, net als in hun verzorgers, meer precies het statuut van de mantelzorgers. Unia kaart namelijk aan dat verzorgers tegenwoordig steeds meer uitgesloten worden door associatie doordat personen die zorg opnemen voor een personen met een beperking daarvoor gestraft worden in plaats van erkend.

De basisbescherming voor personen met een beperking en langdurige zieken kan bewerkstelligd worden door de uitkeringen te verhogen tot boven de armoedegrens en een sterk statuut voor mantelzorgers uit te werken. De regering kiest echter voor een besparing op de middelen voor de meest kwetsbaren uit de samenleving en in te zetten op een militarisering van de maatschappij.

qu'un catalogue de bonnes intentions. Elles attendent des droits effectifs, des moyens, un calendrier et des résultats mesurables. Elles attendent surtout que les décisions prises dans les autres domaines – emploi, sécurité sociale, pouvoir d'achat, numérisation ou mobilité – soient réellement cohérentes avec les ambitions affichées aujourd'hui.

C'est précisément ce que rappelle le CSNPH lorsqu'il écrit que le *handistreaming* ne peut être un slogan, mais doit devenir une méthode de gouvernement.

M. Robin Tonniau (PVDA-PTB) soutient plusieurs mesures, en particulier la lutte contre les discriminations visant les personnes en situation de handicap sur le marché du travail. Il formule toutefois certaines critiques.

La protection de ces personnes nécessite avant tout une protection sociale forte. Leurs allocations sont inférieures au seuil de pauvreté. En outre, le gouvernement Arizona alloue de moins en moins de moyens à ce public cible. Le remplacement de l'enveloppe bien-être générale par une enveloppe bien-être destinée aux personnes les plus vulnérables aura pour conséquence que seul le montant de l'allocation de remplacement de revenus de catégorie B augmentera. Les autres allocations ne seront pas revalorisées, ce qui entraînera une perte de pouvoir d'achat pour de nombreuses personnes. L'application différée de l'indexation – après trois mois au lieu de deux –, aura également pour conséquence que les personnes en situation de handicap verront leur pouvoir d'achat diminuer, alors que les prix des loyers et des médicaments augmenteront immédiatement.

Le gouvernement actuel examine systématiquement les nouvelles mesures à l'aune du principe du retour sur investissement. L'intervenant croit fermement à l'impact positif des investissements dans les personnes en situation de handicap. M. Tonniau préconise vivement d'investir dans ce public, ainsi que dans les personnes qui les aident, plus précisément dans le statut des aidants proches. Unia indique en effet qu'à l'heure actuelle, les aidants sont de plus en plus exclus par ricochet, en ce que les personnes qui prennent soin d'une personne en situation de handicap sont pénalisées plutôt que reconnues.

La protection de base des personnes en situation de handicap et des malades de longue durée peut être assurée en ramenant les allocations au-dessus du seuil de pauvreté et en élaborant un statut solide pour les aidants proches. Le gouvernement a toutefois choisi de réduire les moyens destinés aux personnes les plus vulnérables de la société et de miser sur une militarisation accrue.

De minister formuleert, volgens het commissielid, mooie aanbevelingen waar echter geen middelen tegenover staan. Hij spoort de minister aan om de welvaartsenveloppe opnieuw in te voeren en de uitkeringen op te trekken tot aan de armoedegrens.

Mevrouw Isabelle Hansez (Les Engagés) stelt dat dit plan bijzonder belangrijk is, niet alleen wegens de 118 maatregelen die het bevat, maar vooral wegens de opvatting die eraan ten grondslag ligt. Het plan gaat veel verder dan louter een reeks technische maatregelen en geeft blijk van een ingrijpende verandering in de manier waarop naar een handicap wordt gekeken en hoe overheidsbeleid wordt vormgegeven.

Een handicap werd lange tijd vooral vanuit medisch oogpunt of vanuit het oogpunt van sociale bescherming benaderd. Die aspecten zijn nog steeds van essentieel belang, maar volstaan tegenwoordig niet meer. Een handicap moet ook worden gezien als het gevolg van de belemmeringen die de samenleving blijft opwerpen, of het nu gaat om ontoegankelijke gebouwen, onaangepaste digitale diensten, ingewikkelde administratieve procedures of aanhoudende discriminatie. Die benadering, die is gebaseerd op rechten, autonomie en inclusie, sluit volledig aan bij de beginselen van het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Mevrouw Hansez prijst het transversale karakter van het plan. Handicap valt niet onder de bevoegdheid van één minister, maar heeft betrekking op tal van domeinen, zoals werkgelegenheid, mobiliteit, gezondheidszorg, justitie, digitalisering, veiligheid en het openbaar ambt. Die geïntegreerde aanpak getuigt van de wil van de regering om van handicap een collectieve verantwoordelijkheid te maken.

Mevrouw Hansez belicht ook de gekozen overlegmethode. Het principe “niets over ons, zonder ons” komt tot uiting in een uitbreiding van de rol van de NHRPH, meer overleg met de belangenorganisaties en een betere coördinatie tussen de verschillende beleidsniveaus. Die co-creatie is een onmisbare voorwaarde voor het opstellen van beleid dat is afgestemd op de realiteiten in het veld.

Binnen de vele geplande maatregelen legt mevrouw Hansez vooral de nadruk op toegankelijkheid. Ze wijst erop dat toegankelijkheid bepalend is voor de daadwerkelijke uitoefening van talrijke rechten, of het nu gaat om toegang tot werk, gezondheidszorg, justitie of openbare diensten. Ze is dan ook ingenomen met de initiatieven die de toegankelijkheid van federale gebouwen gaandeweg verbeteren, de digitale toegang versterken en een meer heldere communicatie tot stand brengen, met name via eenvoudig taalgebruik en toegankelijke formaten.

Selon le membre, le ministre formule de belles recommandations, mais celles-ci ne s'accompagnent d'aucun moyen. Il l'encourage à rétablir l'enveloppe bien-être et à relever les allocations jusqu'au seuil de pauvreté.

Mme Isabelle Hansez (Les Engagés) souligne que ce plan revêt une importance particulière, non seulement en raison des 118 mesures qu'il contient, mais surtout en raison de la philosophie qui le sous-tend. Il dépasse largement une simple succession de mesures techniques et traduit une évolution profonde de la manière d'appréhender le handicap et de concevoir les politiques publiques.

Le handicap a longtemps été abordé principalement sous l'angle médical ou de la protection sociale. Si ces dimensions demeurent essentielles, elles ne suffisent plus aujourd'hui. Le handicap doit également être compris comme le résultat des obstacles que la société continue à créer, qu'il s'agisse de bâtiments inaccessibles, de services numériques inadaptés, de démarches administratives complexes ou encore de discriminations persistantes. Cette approche, fondée sur les droits, l'autonomie et l'inclusion, s'inscrit pleinement dans les principes de la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées.

Mme Hansez salue le caractère transversal du plan. Le handicap ne relève pas d'une seule compétence ministérielle, mais concerne de nombreux domaines tels que l'emploi, la mobilité, la santé, la justice, le numérique, la sécurité ou encore la fonction publique. Cette approche intégrée témoigne de la volonté du gouvernement de faire du handicap une responsabilité collective.

Elle met aussi en évidence la méthode de concertation retenue. Le principe “rien sur nous sans nous” se traduit par un renforcement du rôle du CSNPH, une concertation accrue avec les organisations représentatives et une meilleure coordination entre les différents niveaux de pouvoir. Cette co-construction constitue une condition indispensable à l'élaboration de politiques adaptées aux réalités du terrain.

Parmi les nombreuses mesures prévues, Mme Hansez insiste tout particulièrement sur l'accessibilité. Elle rappelle que celle-ci conditionne l'exercice effectif de nombreux droits, qu'il s'agisse de l'accès à l'emploi, aux soins, à la justice ou aux services publics. Elle salue dès lors les initiatives visant à améliorer progressivement l'accessibilité des bâtiments fédéraux, à renforcer l'accessibilité numérique ainsi qu'à développer une communication plus claire, notamment grâce au langage simplifié et aux formats accessibles.

Het lid is ook verheugd over de maatregelen op het gebied van werkgelegenheid. Werk is een essentiële factor voor autonomie en inclusie. Mevrouw Hansez betreurt dat de arbeidsparticipatie van personen met een handicap nog steeds te laag is. Ze steunt alle hervormingen die werkloosheidsvallen wegnemen, een beroepsactiviteit en sociale bescherming beter op elkaar afstemmen, redelijke aanpassingen bevorderen en werkgevers beter begeleiden. Ze benadrukt ook hoe belangrijk het is dat de overheid zelf de wettelijke doelstelling van 3 % werknemers met een handicap binnen het federale openbaar ambt naleeft.

Mevrouw Hansez wijst vervolgens op de geplande vooruitgang op het gebied van mobiliteit, met name een betere toegankelijkheid van het spoorwegnet, een versterkte assistentie in de stations en de modernisering van de parkeerkaart. Mobiliteit is een essentiële voorwaarde voor zelfstandigheid en deelname aan het maatschappelijk leven.

De spreker is ook verheugd over de modernisering van de tegemoetkomingsregeling voor personen met een handicap. Het huidige wettelijk raamwerk dateert van bijna veertig jaar geleden. Het is positief dat de regering van plan is de procedures te vereenvoudigen, de beoordelingscriteria te moderniseren, de beslissingen begrijpelijker te maken en de voorlichting aan de gerechtigden evenals de maatregelen ter ondersteuning van mantelzorgers te verbeteren.

Wat de gezondheidszorg betreft, wijst mevrouw Hansez op de initiatieven die erop gericht zijn de toegang tot zorg te verbeteren, de patiënten meer rechten te geven en de voorzieningen en de digitale hulpmiddelen toegankelijker te maken. Ze wijst ook op de geplande maatregelen op het gebied van veiligheid en justitie, met name de opleiding van politiediensten, een eenvoudiger toegang tot gerechtelijke procedures en de ontwikkeling van inclusieve digitale hulpmiddelen. Zij juicht de intensivering van de strijd tegen discriminatie toe en wijst erop dat de eerbiediging van de grondrechten een essentieel onderdeel vormt van een inclusieve samenleving.

Tot slot is mevrouw Hansez van mening dat de kracht van dit plan ligt in de samenhang tussen alle voorgestelde maatregelen. Hoewel elk van deze maatregelen op zichzelf misschien beperkt lijkt, kan de combinatie ervan het dagelijkse leven van veel personen met een handicap concreet verbeteren. De grootste uitdaging ligt nu in de daadwerkelijke uitvoering van het plan.

In dat verband stelt de spreker de minister twee vragen. Ten eerste: wat worden de belangrijkste indicatoren waarmee gedurende de gehele legislatuur de geboekte

La membre se réjouit également des mesures consacrées à l'emploi. Le travail constitue un facteur essentiel d'autonomie et d'inclusion. Mme Hansez regrette à la fois que le taux d'emploi des personnes en situation de handicap demeure insuffisant. Elle soutient les réformes destinées à supprimer les pièges à l'emploi, à mieux concilier activité professionnelle et protection sociale, à développer les aménagements raisonnables et à accompagner davantage les employeurs. Elle souligne également l'importance pour l'État de respecter lui-même l'objectif légal de 3 % de travailleurs en situation de handicap au sein de la fonction publique fédérale.

Mme Hansez met ensuite en avant les avancées prévues en matière de mobilité, notamment l'amélioration de l'accessibilité du réseau ferroviaire, le renforcement de l'assistance dans les gares ainsi que la modernisation de la carte de stationnement. La mobilité constitue une condition essentielle de l'autonomie et de la participation à la vie sociale.

L'oratrice salue également la modernisation du régime des allocations aux personnes handicapées. Le cadre juridique actuel date de près de quarante ans. Il est positif que le gouvernement prévoit de simplifier les procédures, de moderniser les critères d'évaluation, de rendre les décisions plus compréhensibles et de renforcer l'information des bénéficiaires, ainsi que les mesures destinées à soutenir les aidants proches.

S'agissant de la santé, Mme Hansez relève les initiatives visant à améliorer l'accès aux soins, à renforcer les droits des patients et à rendre les infrastructures et les outils numériques davantage accessibles. Elle souligne également les mesures prévues dans les domaines de la sécurité et de la justice, notamment la formation des services de police, l'amélioration de l'accessibilité des procédures judiciaires et le développement d'outils numériques inclusifs. Elle salue le renforcement de la lutte contre les discriminations et rappelle que le respect des droits fondamentaux constitue un élément essentiel d'une société inclusive.

En conclusion, Mme Hansez estime que la force de ce plan réside dans la cohérence de l'ensemble des mesures proposées. Si chacune d'elles peut sembler limitée prise isolément, leur combinaison est susceptible d'améliorer concrètement le quotidien de nombreuses personnes en situation de handicap. Le principal défi résidera désormais dans la mise en œuvre effective du plan.

À cet égard, l'oratrice adresse deux questions au ministre. Premièrement, quels seront les principaux indicateurs qui permettront d'évaluer, tout au long de

voortgang en de concrete impact van de verschillende maatregelen op het leven van personen met een handicap kunnen worden beoordeeld? Ten tweede: hoe is de regering van plan te zorgen voor een doeltreffende coördinatie met de gemeenschappen en de gewesten, teneinde een samenhangende en uniforme uitvoering van het plan over het hele grondgebied te waarborgen?

Mevrouw Fatima Lamarti (Vooruit) wijst erop dat het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap de visie op handicap fundamenteel heeft gewijzigd. Niet de handicap zelf veroorzaakt de uitsluiting, maar een samenleving die onvoldoende is aangepast aan de noden van personen met een handicap. Wie inclusie wil bevorderen, moet daarom de samenleving aanpassen. Dat vereist inspanningen op alle beleidsniveaus en -domeinen.

Het actieplan kiest terecht voor samenwerking en inspraak. Personen met een handicap en middenveldorganisaties werden betrokken bij de opmaak, volledig in de geest van het principe “niets over ons, zonder ons”. Ook de interfederale samenwerking is daarbij essentieel.

Het VN-Comité benadrukte het belang van een betere afstemming tussen de federale overheid en de deelstaten. De minister kondigde de heropstart van de Interministeriële Conferentie Handicap aan. Wanneer gaat die van start? Wat zijn de prioriteiten van het werkprogramma? Hoe wordt de structurele betrokkenheid van het werkveld en ervaringsdeskundigen verzekerd?

Dankzij het plan, moet van Justitie tot Mobiliteit en Buitenlandse Zaken elk beleid rekening houden met de impact op personen met een handicap. Het lid ondersteunt dan ook het principe van *handistreaming*, waarbij nieuwe beleidsmaatregelen vanaf het begin aandacht besteden aan hun impact op personen met een handicap.

De strijd tegen armoede vormt een belangrijk onderdeel van het plan. De verhoging van de inkomensvervangende tegemoetkoming voor alleenstaanden met 2 % in 2026 en opnieuw met 2 % in 2028 betekent een noodzakelijke ondersteuning voor personen met een handicap die alleen wonen en de extra kosten van hun handicap zelf moeten dragen.

Daarnaast vraagt de strijd tegen armoede ook een doeltreffende aanpak van de *non-take up* van sociale rechten. Er werd waardevol studiewerk verricht over dat probleem. Welke aanbevelingen zullen worden omgezet in de werking van de Directie-generaal Personen met

la législation, les progrès réalisés et l'impact concret des différentes mesures sur la vie des personnes en situation de handicap? Deuxièmement, comment le gouvernement entend assurer une coordination efficace avec les Communautés et les Régions afin de garantir une mise en œuvre cohérente et homogène du plan sur l'ensemble du territoire?

Mme Fatima Lamarti (Vooruit) souligne que la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées a profondément modifié la perception du handicap. Le handicap n'est pas, en soi, la cause de l'exclusion, qui découle plutôt du fait que la société est insuffisamment adaptée aux besoins des personnes handicapées. Pour promouvoir l'inclusion, il faut donc modifier l'organisation de la société, ce qui nécessite des efforts à tous les niveaux de pouvoir et dans tous les domaines de compétence.

Le plan d'action opte à juste titre pour la collaboration et la participation. Les personnes en situation de handicap et les organisations de la société civile ont été associées à son élaboration, conformément au principe “rien sur nous sans nous”. La coopération interfédérale est également essentielle à cet égard.

Le Comité des Nations Unies a souligné l'importance d'une meilleure coordination entre l'autorité fédérale et les entités fédérées. Le ministre a annoncé la relance de la Conférence interministérielle Handicap. Quand celle-ci débutera-t-elle? Quelles seront les priorités du programme de travail? Comment l'association structurelle des acteurs de terrain et des experts du vécu sera-t-elle garantie?

Le plan imposera la prise en compte de l'impact de toute politique – de la Justice à la Mobilité, y compris les Affaires étrangères – sur les personnes en situation de handicap. La membre soutient dès lors le principe du *handistreaming*, en application duquel les nouvelles mesures politiques doivent tenir compte, dès le départ, de leurs effets sur les personnes en situation de handicap.

La lutte contre la pauvreté constitue un volet important du plan. Le relèvement de l'allocation de remplacement de revenus versée aux personnes isolées (+2 % en 2026, puis +2 % en 2028) représente un soutien indispensable pour les personnes handicapées qui vivent seules et doivent assumer elles-mêmes les coûts supplémentaires découlant de leur situation.

Par ailleurs, la lutte contre la pauvreté nécessite une approche efficace du non-recours aux droits sociaux. Un travail d'étude précieux a été réalisé à ce sujet. Quelles recommandations va-t-on intégrer dans le fonctionnement de la Direction générale Personnes

een Handicap? Hoe zal de automatische toekenning van rechten verder worden versterkt?

De spreekster is tevreden dat de hervorming van de wet van 27 februari 1987 betreffende de tegemoetkomingen voor personen met een handicap in overleg met het middenveld wordt voorbereid. De hervorming van de inkomensvervangende en integratietegemoetkoming moet leiden tot een eenvoudiger, menselijker en eerlijker systeem. Werken moet lonen voor personen met een handicap. Een flexibelere combinatie van een tegemoetkoming met arbeidsinkomsten is daarbij essentieel. Tegelijk moet de tegemoetkoming voldoende bescherming blijven bieden aan wie niet kan werken. Hoe ziet de verdere timing van die hervorming eruit?

Ook de kloof op de arbeidsmarkt tussen personen met en zonder handicap moet worden verkleind. De deelstaten, werkgevers en sociale partners dragen daarin een belangrijke verantwoordelijkheid. Ook de federale overheid moet als werkgever het goede voorbeeld geven.

In dat verband verwijst mevrouw Lamarti naar de uitvoering van de 3 %-norm en de geplande data-audits. De overheid stapt af van zelfrapportering en kiest voor een geautomatiseerde gegevensverzameling via het Datawarehouse van de Kruispuntbank van de Sociale Zekerheid. Tegen wanneer zal die monitoring volledig operationeel zijn? Wanneer zal duidelijk zijn welke diensten bijkomende ondersteuning of responsabilisering nodig hebben?

De spreekster besluit dat het actieplan een belangrijke eerste stap vormt. De minister heeft als coördinator de krijtlijnen uitgezet, maar de uitvoering vergt de inzet van de volledige regering. Inclusie zal pas slagen wanneer personen met een handicap de effecten van het beleid daadwerkelijk ervaren in hun autonomie, koopkracht en kansen op de arbeidsmarkt. Het Parlement zal de uitvoering, de evaluatie en de opvolging van de 118 maatregelen nauwgezet blijven opvolgen.

Mevrouw Nahima Lanjri (cd&v) benadrukt dat de minister een coördinerende en toezichhoudende rol vervult inzake het beleid voor personen met een handicap. Die rol is essentieel om ervoor te zorgen dat alle bevoegde departementen hun verantwoordelijkheid opnemen. Het interfederaal actieplan bouwt voort op het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap en op artikel 22^{ter} van de Grondwet. De samenleving moet zich aanpassen aan de diversiteit van haar burgers, niet omgekeerd.

handicapées? Comment l'octroi automatique de droits sera-t-il encore renforcé?

L'intervenante se réjouit que la réforme de la loi du 27 février 1987 relative aux allocations aux personnes handicapées soit préparée en concertation avec la société civile. La réforme de l'allocation de remplacement de revenus et de l'allocation d'intégration doit aboutir à la mise en place d'un système plus simple, plus humain et plus équitable. Le travail doit être rémunérateur pour les personnes en situation de handicap. Il est essentiel à cet égard de renforcer la compatibilité entre les allocations et les revenus professionnels. Par ailleurs, les allocations doivent continuer à offrir une protection suffisante aux personnes qui ne peuvent pas travailler. Quelles sont les prochaines échéances de cette réforme?

Il convient également de réduire les différences en matière de participation au marché du travail entre les personnes handicapées et les autres travailleurs. Une responsabilité importante incombe, à cet égard, aux entités fédérées, aux employeurs et aux partenaires sociaux. L'autorité fédérale doit, elle aussi, montrer l'exemple en tant qu'employeur.

À cet égard, Mme Lamarti renvoie à l'application de la norme des 3 % et aux audits de données prévus. Les autorités publiques vont abandonner l'auto-déclaration au profit d'une collecte automatisée de données au travers de l'entrepôt de données de la Banque Carrefour de la Sécurité sociale. Quand ce suivi sera-t-il pleinement opérationnel? Quand les services nécessitant un soutien supplémentaire ou une responsabilisation accrue auront-ils été clairement identifiés?

L'intervenante conclut en indiquant que le plan d'action constitue une première étape importante. Le ministre a défini les lignes directrices, en tant que coordinateur, mais la mise en œuvre de celles-ci nécessitera l'engagement de tous les membres du gouvernement. L'inclusion ne réussira que si les personnes handicapées ressentent effectivement les effets des politiques sur leur autonomie, leur pouvoir d'achat et leurs perspectives sur le marché du travail. Le Parlement continuera à suivre attentivement l'exécution, l'évaluation et le suivi des 118 mesures.

Mme Nahima Lanjri (cd&v) souligne que le ministre exerce un rôle de coordination et de supervision en ce qui concerne la politique relative aux personnes handicapées. Ce rôle est essentiel pour garantir que tous les départements compétents assument leurs responsabilités. Le plan d'action interfédéral s'appuie sur la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées et sur l'article 22^{ter} de la Constitution. La société doit s'adapter à la diversité de ses citoyens, et non l'inverse.

Het actieplan omvat 118 maatregelen. De evaluatie mag volgens de spreekster niet beperkt blijven tot de bezorging van een rapport aan het Parlement. Zij vraagt een parlementaire bespreking, opdat de bevoegde ministers kunnen worden aangesproken op de geboekte vooruitgang. Alleen een horizontaal en inclusief beleid over alle beleidsdomeinen heen kan leiden tot een inclusieve samenleving.

De spreekster gaat vervolgens in op enkele specifieke maatregelen. Zij steunt de ambitie om de toegankelijkheidsvereisten voor gebouwen beter op elkaar af te stemmen, hoewel die een gewestbevoegdheid zijn. De huidige normen verschillen immers tussen de gewesten, terwijl een handicap niet verandert aan de gewestgrens. Hoe wil de minister een gemeenschappelijk minimum-niveau realiseren? Zijn hierover al initiatieven genomen en welke resultaten hebben die opgeleverd?

Digitalisering biedt kansen, maar mag geen nieuwe drempels creëren. Naast digitale dienstverlening moet steeds een fysiek en telefonisch alternatief beschikbaar blijven. De spreekster verwijst naar het Vlaamse *click-call-connect*-principe en het Vlaamse dienstverleningscharter. Kan een gelijkaardige aanpak ook federaal worden ingevoerd?

Mevrouw Lanjri is tevreden dat verschillende aanbevelingen, die werden opgenomen in de resolutie betreffende de verdere uitrol van de *European Disability Card* (EDC) (DOC 55 2300/007) die op haar initiatief in 2022 eenparig werd aangenomen, in het actieplan zijn overgenomen, bijvoorbeeld inzake de tarieven voor musea of bij politieopleidingen. Toch ontbreekt een bredere bekendmaking bij hulpdiensten, ziekenhuizen en andere overheidsdiensten. De kaart kan immers ook in noodsituaties van groot belang zijn. Daarnaast verzoekt zij de minister te onderzoeken of de integratie van andere kaarten, zoals de nationale verminderingskaart, de kaart voor de kosteloze begeleider, de UiTPAS en de toiletpas, in de EDC-kaart mogelijk is.

Vervolgens verwijst de spreekster naar haar voorstel van resolutie ter bevordering van de tewerkstelling van personen met een handicap (DOC 56 0446/001). De werkzaamheidsgraad van personen met een handicap bedraagt slechts 45 %, tegenover 78 % voor de algemene bevolking. Ook de federale overheid haalt haar streefcijfer van 3 % niet. De aangekondigde controle- en sanctiemechanismen zijn daarom noodzakelijk. Waarom wordt de kredietreserve niet als afzonderlijke maatregel opgenomen, waarvan de uitvoering zal worden geëvalueerd?

Le plan d'action prévoit 118 mesures. Selon l'intervenante, l'évaluation ne peut se limiter à la transmission d'un rapport au Parlement. Elle demande l'organisation d'un débat parlementaire au cours duquel les ministres compétents pourront être interpellés à propos des progrès réalisés. Seule une politique horizontale, inclusive et couvrant tous les domaines d'action permettra de mettre en place une société inclusive.

L'intervenante évoque ensuite plusieurs mesures spécifiques. Elle soutient l'ambition de mieux harmoniser les exigences d'accessibilité des bâtiments, bien qu'il s'agisse d'une compétence régionale. Les normes actuelles diffèrent en effet d'une Région à l'autre, alors que les besoins liés au handicap ne diffèrent pas au-delà des frontières régionales. Comment le ministre entend-il instaurer un socle minimal commun? Des initiatives ont-elles déjà été prises à cet égard? Quels ont été leurs résultats?

La numérisation offre des opportunités, mais il ne serait pas admissible qu'elle crée de nouveaux obstacles. Outre les services numériques, une alternative physique et téléphonique doit toujours demeurer disponible. L'intervenante renvoie au principe alliant le contact numérique, le téléphone et le contact physique (*click-call-connect*) en vigueur en Flandre, et à la Charte flamande de service public. Une approche similaire pourrait-elle être mise en place au niveau fédéral?

Mme Lanjri se réjouit de l'intégration, dans le plan d'action, de plusieurs recommandations de la résolution issue de sa proposition sur la poursuite du déploiement de la *European Disability Card* (EDC) (DOC 55 2300/007), adoptée à l'unanimité en 2022, notamment en ce qui concerne les tarifs des musées ou la formation des policiers. Elle regrette toutefois qu'elle ne soit pas diffusée plus largement auprès des services de secours, des hôpitaux et d'autres services publics. La carte EDC peut en effet également avoir une grande importance en cas d'urgence. Elle demande en outre au ministre d'examiner la possibilité d'intégrer d'autres cartes dans la carte EDC, par exemple la carte nationale de réduction, la carte "accompagnateur gratuit", la carte UiTPAS ou le Pass-toilette.

L'intervenante renvoie ensuite à sa proposition de résolution visant à promouvoir l'emploi des personnes handicapées (DOC 56 0446/001), le taux d'emploi des personnes en situation de handicap n'atteignant que 45 %, contre 78 % pour la population générale. L'autorité fédérale n'atteint pas non plus son objectif de 3 %. Les mécanismes de contrôle et de sanction annoncés sont donc nécessaires. Pourquoi la réserve de crédit ne fait-elle pas l'objet d'une mesure distincte, dont la mise en œuvre serait évaluée? Elle demande également que soit

Zij vraagt bovendien duidelijkheid over de gehanteerde term “budgettaire marge”, zodat administraties zich niet kunnen onttrekken aan hun verplichtingen. Gaat het vrijgemaakte budget naar andere administraties die de doelstelling wél halen?

Daarnaast pleit mevrouw Lanjri voor een nauwere samenwerking met arbeidsbemiddelingsdiensten en middenveldorganisaties, aangepaste selectieprocedures en een snellere beschikbaarheid van hulpmiddelen voor nieuwe werknemers, zoals specifiek bureaumateriaal en aangepaste schermen. Een centrale materialenbank voor aangepaste apparatuur kan daarbij helpen. Ook sociale clausules in overheidsopdrachten kunnen de tewerkstelling van personen met een handicap bevorderen.

De toegankelijkheid van bankautomaten blijft problematisch. Volgens het regeerakkoord moet minstens 75 % van de locaties toegankelijk zijn. Daarbij is ook de geografische spreiding van deze locaties belangrijk. Is dat doel inmiddels bereikt? Bijzondere aandacht moet daarbij gaan naar blinden en slechtzienden, aangezien touchscreens zonder tactiele toetsen voor hen een ernstige belemmering vormen. Ook een eenvoudige knop om hulp te vragen aan een geldautomaat kan een oplossing bieden.

Op het vlak van mobiliteit wijst de spreekster erop dat tegen 2032 slechts 152 van de 550 stations volledig autonoom toegankelijk zouden zijn. Daardoor blijft een aanzienlijk deel van de personen met een handicap afhankelijk van assistentie, zeker steeds meer gewerkt wordt via de app en loketten verdwijnen. Kan samen met de bevoegde minister worden onderzocht hoe die assistentie toegankelijker en minder afhankelijk van digitale reserveringen kan worden gemaakt?

Het lid verwijst verder naar de recente hervormingen in de mantelzorg, die er op haar initiatief zijn gekomen. Tegelijk benadrukt zij dat bijkomende maatregelen nodig blijven voor mantelzorgers die langdurig of levenslang instaan voor zwaar zorgbehoevende personen. Komt er bijkomende ondersteuning voor deze specifieke doelgroep? Gelet op het beperkte budget kan deze doelgroep zeer strikt worden afgebakend. Wanneer wordt het aangekondigde actieplan voor mantelzorgers aan het Parlement voorgelegd?

De spreekster verwelkomt de wederzijdse erkenning van toekenningscriteria om dubbele medische onderzoeken te vermijden. Zij verwijst naar haar wetsvoorstel hierover en hoopt op de steun van de minister om de

précisé le sens des mots “marge budgétaire” pour que les administrations ne puissent pas se soustraire à leurs obligations. Le budget libéré sera-t-il alloué à d’autres administrations qui atteignent bien l’objectif prévu?

Mme Lanjri préconise en outre une coopération plus étroite avec les services de l’emploi et les organisations de la société civile, des procédures de sélection adaptées et une mise à disposition plus rapide d’équipements d’aide pour les nouveaux travailleurs, par exemple de matériel de bureau spécifique ou d’écrans adaptés. Une banque centrale des équipements adaptés pourrait y contribuer. L’insertion de clauses sociales dans les marchés publics pourrait également favoriser l’emploi des personnes handicapées.

L’accessibilité des distributeurs automatiques de billets demeure problématique. L’accord de gouvernement prévoit qu’au moins 75 % des sites doivent être accessibles. La répartition géographique de ces sites importe également. Cet objectif a-t-il déjà été atteint? Une attention particulière doit être accordée, à cet égard, aux personnes aveugles et malvoyantes, pour qui l’absence de touches physiques sur les écrans tactiles est un obstacle majeur. La présence d’un simple bouton permettant de demander une assistance depuis le distributeur pourrait également apporter une solution.

En matière de mobilité, l’intervenante souligne que d’ici 2032, seules 152 des 550 gares devraient être entièrement accessibles de manière autonome. Un grand nombre de personnes handicapées restera donc tributaire d’une assistance, d’autant plus que les services se digitalisent de plus en plus et que les guichets disparaissent. Pourrait-on examiner, en concertation avec le ministre compétent, les solutions envisageables pour que cette assistance soit plus accessible et moins dépendante des réservations numériques?

La membre renvoie ensuite aux récentes réformes concernant les aidants proches adoptées à la suite de son initiative. Elle souligne que des mesures supplémentaires demeurent cependant nécessaires pour les aidants proches qui assument durablement ou en permanence la prise en charge de personnes nécessitant des soins intensifs. Une aide complémentaire est-elle prévue pour ce groupe en particulier? Le budget étant limité, ce groupe cible peut être délimité très strictement. Quand le plan d’action annoncé en faveur des aidants proches sera-t-il soumis au Parlement?

L’intervenante salue la reconnaissance mutuelle des critères d’octroi, qui permettra d’éviter que les examens médicaux soient réalisés deux fois. Elle renvoie à sa proposition de loi à ce sujet, et espère bénéficier du

parlementaire behandeling ervan te bespoedigen. Hoe zal tegelijk rekening worden gehouden met verschillende ondersteuningsbehoeften?

Ook de hervorming van de integratietegemoetkoming blijft noodzakelijk. Zij pleit ervoor die tegemoetkoming los te koppelen van het inkomen en de gezinssituatie van de betrokken persoon met een handicap. De huidige vermindering met 28 % voor personen die in een voorziening verblijven, is volgens haar onrechtvaardig, zeker in Vlaanderen waar bewoners hun woon- en zorgkosten zelf betalen. Werd dit inmiddels besproken binnen het Interministerieel Comité en wat was het resultaat?

Verder informeert naar mevrouw Lanjri naar de stand van zaken van de uitrol van de mobiele urgentieteam (EMUT), hun geografische spreiding en hun bekendheid bij politie en huisartsen.

Tot slot verwijst zij naar de richtlijnen over redelijke aanpassingen op de werkvloer. Hoe kunnen werkgevers beter worden ondersteund bij de toepassing ervan? Hoe zullen de bestaande instrumenten ruimer bekend worden gemaakt?

Mevrouw Lanjri besluit dat personen met een handicap en hun vertegenwoordigers structureel moeten worden betrokken bij de concrete uitvoering van het actieplan, volgens het principe “niets over ons, zonder ons”. De praktijkervaring van betrokkenen levert onmisbare inzichten op voor een doeltreffend beleid.

Mevrouw Sarah Schlitz (Ecolo-Groen) is van oordeel dat een dergelijk plan een alomvattende strategie aanreikt waarbij ministers uit verschillende bestuursniveaus worden betrokken. Ze is ingenomen met het transversale karakter van dit initiatief. Ze vindt evenwel dat het plan rijkelijk laat wordt voorgelegd: de regering is reeds anderhalf jaar geleden aangetreden en er blijft nog maar drie jaar over om een en ander uit te voeren, terwijl de voornaamste hervormingen van de regering reeds werden aangenomen.

Ze wijst erop dat het plan aanpassingen van de pensioenmaatregelen aankondigt en plaatst vraagtekens bij de concrete implementatie daarvan. Tijdens de bespreking kwam ook de samenhang tussen het beleid inzake pensioenen, gelijkheid en vrouwenrechten aan bod.

Derhalve vraagt ze of het wel degelijk gaat om een interfederaal plan dat uitsluitend gericht is op personen met een handicap, dan wel een breder plan op het

soutien du ministre pour accélérer son examen parlementaire. Comment sera-t-il tenu compte simultanément de différents besoins en matière d'accompagnement?

La réforme de l'allocation d'intégration demeure également nécessaire. L'intervenante préconise que cette allocation soit dissociée des revenus et de la situation familiale de la personne handicapée concernée. Selon l'intervenante, la réduction actuelle de 28 % appliquée aux personnes qui résident dans une structure d'accueil est injuste, en particulier en Flandre, où les résidents assument eux-mêmes leurs frais de logement et de soins. Cette question a-t-elle déjà été examinée au sein du Comité interministériel et quel a été, dans l'affirmative, le résultat de cette discussion?

Mme Lanjri s'enquiert également de l'état d'avancement du déploiement des équipes mobiles d'urgence (EMUT), de leur répartition géographique et de la mesure dans laquelle les services de police et les médecins généralistes connaissent leur existence.

Enfin, elle renvoie aux lignes directrices relatives aux aménagements raisonnables sur le lieu de travail. Comment les employeurs peuvent-ils être mieux soutenus dans leur mise en œuvre? Comment la notoriété des instruments existants pourra-t-elle être renforcée?

Mme Lanjri conclut en soulignant la nécessité d'associer structurellement les personnes en situation de handicap et leurs représentants à la mise en œuvre concrète du plan d'action conformément au principe “rien sur nous sans nous”. L'expérience pratique des personnes concernées fournit des éclairages indispensables pour mener une politique efficace.

Mme Sarah Schlitz (Ecolo-Groen) estime qu'un tel plan présente une stratégie globale associant des ministres issus de différents niveaux de pouvoir, et elle salue la dimension transversale de cette initiative. Elle considère toutefois que cette démarche intervient tardivement, le gouvernement étant déjà en fonction depuis un an et demi: il ne reste plus que trois ans pour mettre ce plan en œuvre, alors que les principales réformes du gouvernement ont déjà été adoptées.

Elle souligne que le plan annonce des adaptations des mesures relatives aux pensions et s'interroge sur leur mise en œuvre. Les débats ont également porté sur l'articulation entre les politiques en matière de pensions, l'égalité et les droits des femmes.

Elle se demande si le plan constitue désormais un plan interfédéral exclusivement consacré aux personnes en situation de handicap ou s'il demeure un plan plus

stuk van gelijkheid betreft. Gelet op de reacties van bepaalde deelstaten plaatst ze eveneens vraagtekens bij de samenwerkingsvooruitzichten. Ze vraagt of de beleidsverantwoordelijken bij de deelstaten reeds hebben aangegeven constructief aan het plan te willen meewerken, of dat sommigen hun eigen aanpak in plaats van interfederale samenwerking zullen blijven verkiezen.

Vervolgens benadrukt de spreekster meerdere positieve aspecten van het plan, met name het voornemen te luisteren naar de verenigingen die de betrokkenen vertegenwoordigen en het principe “Niets over ons, zonder ons”, alsook dat rekening wordt gehouden met de internationale verplichtingen van België.

Het is zonder meer wenselijk dat alle ministers en kabinetten rekening houden met de dimensie handicap bij de voorbereiding van beleid. Mevrouw Schlitz vindt het derhalve jammer dat die aanpak niet reeds vanaf het begin van de legislatuur werd gehuldigd. Inmiddels werden reeds meerdere ingrijpende hervormingen doorgevoerd zonder naar behoren rekening te houden met de dagelijkse realiteit van personen met een handicap. Ze is dan ook van oordeel dat de aangekondigde toezeggingen vooral op de toekomst gericht lijken te zijn.

De waarborging van het stemrecht van personen met een handicap acht ze essentieel. De spreekster vraagt welke controlemechanismen ervoor zullen zorgen dat ze dit recht daadwerkelijk onafhankelijk en zelfstandig kunnen uitoefenen.

Vervolgens gaat mevrouw Schlitz in op de toegankelijkheid van gebouwen: maatregel 8 bepaalt dat alle publiek toegankelijke gebouwen tegen 2036 volledig toegankelijk moeten zijn. Ze vraagt welke controlemechanismen, budgetten en middelen de daadwerkelijke implementatie van die doelstelling zullen waarborgen.

Inzake digitalisering stelt het plan dat ook een aantal niet-digitale alternatieven beschikbaar zullen blijven. De spreekster vraagt welke middelen daarvoor zullen worden uitgetrokken en welke controlemechanismen ervoor zullen zorgen dat die toezegging wordt nagekomen. Thans wordt immers veeleer volop ingezet op digitalisering zonder naar behoren rekening te houden met wie moeite heeft met digitale hulpmiddelen (met name personen met een handicap), in zowel de openbare als de particuliere sector.

Het plan sluit aan bij de regeringsstrategie rond het versterkt terug-naar-werkbeleid. Mevrouw Schlitz vindt die aanpak zorgwekkend, aangezien de nadruk vooral ligt op controle en sancties voor de betrokkenen, terwijl er weinig stimulansen en verplichtingen voor de werkgevers zijn. Ze vraagt in hoeverre personen met een handicap

large relatif à l'égalité. Au vu des réactions de certaines entités fédérées, elle s'interroge sur les perspectives de coopération. Elle demande si les homologues des entités fédérées ont déjà manifesté leur volonté de participer de manière constructive au plan ou si certaines entités continueront à privilégier une approche autonome plutôt qu'une coopération interfédérale.

L'oratrice souligne ensuite plusieurs éléments positifs du plan, notamment l'écoute des associations représentant les personnes concernées et le principe “Rien sur nous sans nous”, ainsi que la prise en compte des engagements internationaux de la Belgique.

Concernant la question du handicap, il est important que chaque ministre et chaque cabinet intègre cette dimension dans ses politiques. Mme Schlitz regrette toutefois que cette approche n'ait pas été adoptée dès le début de la législature, alors que plusieurs réformes importantes ont déjà été mises en œuvre sans tenir suffisamment compte des réalités vécues par les personnes en situation de handicap. Elle considère que les engagements annoncés semblent davantage orientés vers l'avenir.

Le droit de vote constitue un enjeu essentiel et l'oratrice demande quels mécanismes de contrôle sont prévus afin de garantir que ce droit puisse être exercé de manière indépendante et autonome par les personnes en situation de handicap.

Mme Schlitz évoque ensuite l'accessibilité des bâtiments: la huitième mesure prévoit que les bâtiments futurs soient pleinement accessibles à l'horizon 2036 et elle demande quels mécanismes de contrôle, quels budgets et quels moyens sont prévus afin d'assurer la mise en œuvre effective de cet objectif.

Abordant la numérisation, le plan prévoit le maintien d'alternatives non numériques. L'oratrice demande quels moyens seront mobilisés et quels mécanismes de suivi permettront de garantir le respect de cet engagement. Actuellement la tendance est plutôt à une numérisation croissante qui tient insuffisamment compte des personnes en difficulté avec les outils numériques, en particulier des personnes en situation de handicap, tant dans le secteur public que dans le secteur privé.

Le plan s'inscrit dans la logique gouvernementale du renforcement des politiques de retour au travail. Mme Schlitz juge cette approche préoccupante, considérant qu'elle met principalement l'accent sur le contrôle et les sanctions des personnes concernées, tout en prévoyant peu d'incitants et peu de contraintes à l'égard des

daadwerkelijk kunnen integreren op een steeds competitievere arbeidsmarkt die wordt gekenmerkt door een sterke toename van het aantal werkzoekenden en door de opkomst van voor werkgevers goedkopere vormen van werk, zoals flexi-jobs, overuren of studentenarbeid. De spreekster vraagt of de regering niet vreest dat die concurrentie de kansen op werk voor personen met een handicap nog meer zal beperken.

Inzake de bestrijding van discriminatie beoogt het plan de arbeidsinspectie te versterken door de bestaande instrumenten actiever en gericht in te zetten. De spreekster acht zulks onvoldoende. De controles zouden moeten worden aangescherpt, met name door gebruik te maken van mysteryshoppers en van doeltreffendere mechanismen om discriminatie op de arbeidsmarkt op te sporen en te bestraffen.

Mevrouw Schlitz is ingenomen met de vele positieve maatregelen in het plan, maar wijst ook op meerdere punten die zorgen baren. Het risico bestaat dat personen met een handicap die tot de arbeidsmarkt willen toetreden, benadeeld worden door de toegenomen concurrentie tussen verschillende vormen van arbeid. Tal van studenten en andere werkenden hebben immers reeds een hoofd baan. Vreest de regering dan niet dat personen met een handicap als eersten de dupe zullen worden van die concurrentie, terwijl zij daarvoor niet per se het best toegerust zijn?

Inzake de bestrijding van discriminatie beoogt punt 26 van het plan de arbeidsinspectie te versterken door de bestaande instrumenten actiever en gericht in te zetten. De spreekster acht zulks onvoldoende. De initiatieven op het stuk van mysteryshoppers, de daadwerkelijke controles en de geldende wetgeving zouden moeten worden aangescherpt. De spreekster vraagt of wordt beoogd meer inspecteurs in te zetten en daarvoor de nodige middelen vrij te maken, ondanks de budgettaire beperkingen.

Inzake maatregel 36 (sensibiliseringscampagnes rond fraude en consumentenvoorlichting) zijn voorlichtingscampagnes zeker nuttig, maar het komt er vooral op aan de daders van fraude te vervolgen en aan fraude een einde te maken. Het huidige beleid neigt ertoe de slachtoffers buitensporig verantwoordelijk te stellen en een schuldgevoel aan te praten, terwijl er te weinig maatregelen worden getroffen om oplichting te voorkomen. Mevrouw Schlitz vraagt of zal worden voorzien in flankerende maatregelen.

employeurs. Elle s'interroge sur les possibilités réelles d'intégration des personnes en situation de handicap sur un marché du travail de plus en plus concurrentiel, marqué par une forte augmentation des demandeurs d'emploi et par le développement de formes d'emploi moins coûteuses pour les employeurs, telles que les flexi-jobs, les heures supplémentaires ou le travail étudiant. L'oratrice demande si le gouvernement ne craint pas que cette concurrence réduise davantage encore les possibilités d'emploi des personnes en situation de handicap.

Concernant de la lutte contre les discriminations, le plan prévoit de renforcer l'action de l'inspection du travail en mobilisant les instruments existants. Cette approche demeure insuffisante et il conviendrait de renforcer les contrôles, notamment par le recours au "mystery shopping" et à des mécanismes plus efficaces de détection et de sanction des discriminations sur le marché du travail.

Mme Schlitz salue les nombreuses mesures positives contenues dans le plan, mais relève également plusieurs points d'inquiétude. Il existe un risque que les personnes en situation de handicap, qui cherchent à accéder au marché du travail, se retrouvent pénalisées par une concurrence accrue entre différentes formes d'emploi. De nombreux étudiants et d'autres travailleurs occupent déjà un emploi à titre principal et le gouvernement ne craint-il pas que les personnes en situation de handicap soient les premières à pâtir de cette compétition, alors qu'elles ne sont pas nécessairement les mieux placées.

S'agissant de la lutte contre les discriminations, le point 26 prévoit de mobiliser les instruments existants de l'inspection du travail. Cette approche est insuffisante: il conviendrait de renforcer les dispositifs de *mystery shopping*, les contrôles effectifs ainsi que la législation en vigueur. L'oratrice demande si l'objectif est de déployer davantage d'inspecteurs et de dégager les moyens nécessaires à cet effet, malgré les contraintes budgétaires.

Concernant la mesure 36 relative à la sensibilisation à la fraude et aux arnaques, les campagnes d'information sont utiles, mais il est surtout nécessaire de poursuivre les auteurs de ces fraudes et d'y mettre un terme. Les politiques actuelles tendent à responsabiliser et à culpabiliser excessivement les victimes, alors que trop peu de leviers sont mobilisés pour empêcher les arnaques. Mme Schlitz demande si des mesures complémentaires sont prévues.

Inzake de toegang tot geldautomaten: afgezien van de toegang ertoe voor personen met een handicap is er in België een algemeen gebrek aan toegang tot contant geld. Sommige banken bedenken steeds meer trucs om het aantal geldautomaten te beperken, terwijl ze een opdracht van openbare dienstverlening vervullen. Maatregel 40 sluit idealiter meer aan bij universele toegankelijkheid, die alle burgers ten goede komt, waarbij tegelijkertijd naar behoren rekening wordt gehouden met de behoeften van personen met een handicap.

Maatregel 42 beoogt ervoor te zorgen dat energie-informatie voor eenieder bevattelijk, vergelijkbaar, transparant en toegankelijk is. Mevrouw Schlitz vraagt hoe op de naleving van die doelstelling zal worden toegezien en of er sancties zullen worden opgelegd aan leveranciers die misleidende of onvoldoende duidelijke informatie verstrekken.

Op het gebied van mobiliteit zij erop gewezen dat de liften en roltrappen in sommige stations (met name in het station Luik-Guillemins) geregeld gedurende lange periodes buiten gebruik zijn. Dat is niet alleen hinderlijk voor personen met een handicap, maar ook voor personen met een beperkte mobiliteit. De spreker maakt zich zorgen over de aangekondigde besparingen bij de NMBS en vraagt welke garanties er zijn dat de toegankelijkheid daadwerkelijk zal verbeteren.

In het plan staat alleen dat de NMBS de mogelijkheid onderzoekt om de *European Disability Card* (EDC) te aanvaarden. Uit die formulering blijkt dat er geen vaste toezegging werd gedaan. Mevrouw Schlitz vraagt om te bevestigen dat men die maatregel daadwerkelijk beoogt door te voeren.

Inzake parkeren klagen de verenigingen reeds jaren dat de regelingen voor betaald parkeren niet zijn afgestemd op de behoeften van personen met een handicap. Het is onbegrijpelijk dat die regelingen werden uitgewerkt zonder rekening te houden met de voornaamste betrokkenen. De spreker vraagt welke concrete oplossingen worden overwogen om ervoor te zorgen dat personen met een handicap, alsook wie hen vervoert, gebruik kunnen maken van een aangepaste regeling.

Inzake de sociale maatregelen baart de hervorming van de IGO de spreker grote zorgen. Ze wijst op de moeilijkheden waarmee de rechthebbenden reeds te maken krijgen bij huisbezoeken en is van oordeel dat de aangekondigde aanscherping van de controles hun situatie nog dreigt te verslechteren. Personen met een handicap zouden specifieke uitkeringen moeten ontvangen waarmee ze een menswaardig leven kunnen leiden, in plaats van te worden doorverwezen naar de IGO.

Sur l'accessibilité des distributeurs automatiques de billets: au-delà de leur accessibilité aux personnes en situation de handicap, la Belgique connaît un manque généralisé d'accès au cash. Certaines banques multiplient les stratagèmes pour limiter le nombre de distributeurs, alors qu'elles assument une mission de service public. La mesure 40 doit s'inscrire dans une logique d'accessibilité universelle, bénéfique à l'ensemble des citoyens, tout en intégrant pleinement les besoins des personnes en situation de handicap.

En matière d'énergie, le point 42 prévoit de veiller à ce que les informations relatives aux offres soient compréhensibles, comparables et transparentes. Mme Schlitz demande comment cet objectif sera contrôlé et si des sanctions seront prévues à l'encontre des fournisseurs dont les informations seraient trompeuses ou insuffisamment claires.

S'agissant de la mobilité, les ascenseurs et escalators de certaines gares, notamment celle de la gare de Guillemins, sont régulièrement hors service pendant de longues périodes. Cette situation pénalise non seulement les personnes en situation de handicap, mais également toutes les personnes à mobilité réduite. L'oratrice s'inquiète des réductions budgétaires annoncées pour la SNCB et demande quelles garanties existent quant à l'amélioration effective de l'accessibilité.

Le plan prévoit uniquement que la SNCB analyse la possibilité d'accepter la *European Disability Card*: cette formulation traduit une absence d'engagement ferme et Mme Schlitz demande à être rassurée quant à la volonté réelle de mettre cette mesure en œuvre.

En ce qui concerne le stationnement, les associations dénoncent depuis des années l'inadaptation des dispositifs de stationnement payant aux réalités des personnes en situation de handicap. Il est incompréhensible que ces systèmes aient été développés sans tenir compte des principaux intéressés. L'oratrice demande quelles solutions concrètes sont envisagées afin que les personnes en situation de handicap, ainsi que celles qui les transportent, puissent bénéficier d'un dispositif adapté.

Abordant ensuite les mesures sociales, elle se dit particulièrement préoccupée par la réforme de la GRAPA. Elle rappelle les difficultés déjà rencontrées par les bénéficiaires lors des contrôles domiciliaires et estime que le renforcement annoncé des contrôles risque d'aggraver leur situation. Les personnes en situation de handicap devraient bénéficier d'allocations spécifiques leur permettant de vivre dignement, plutôt que d'être orientées vers la GRAPA.

De sociale hervormingen van de regering zullen vooral de meest kwetsbare mensen treffen, met name personen met een handicap en hun naasten, doordat ze hun koopkracht en waardigheid aantasten.

Inzake de mantelzorgers kondigt het plan aan dat men beoogt die status en de daarmee samenhangende rechten te versterken. Er zij echter op gewezen dat tal van mantelzorgers sinds 1 maart 2026 werden uitgesloten van een werkloosheidsuitkering, terwijl zij hun tijd besteedden aan de zorg voor een hulpbehoevende naaste. Die mantelzorgers verrichten nochtans onschatbaar en enorm nuttig werk. De vereniging Aidants Proches raamt de besparing voor de overheidsfinanciën dankzij hun werk op ongeveer 12 miljard euro. De aangekondigde hervormingen moeten hun rechten daadwerkelijk versterken.

Met betrekking tot het *Housing First*-project vraagt mevrouw Schlitz of er extra begrotingsmiddelen zijn gepland om de dimensie handicap daarin volledig te integreren. Zij vraagt zich voorts af of de bevoegde minister daadwerkelijk van plan is de federale financiering van dat project te handhaven.

Wat logopedie betreft: dat is een gevoelig dossier uit de vorige legislatuur. De voorgestelde maatregelen gaan de goede kant op, maar er zijn aanzienlijke verschillen tussen Vlaanderen en Wallonië: aan de verwachtingen van de Franstalige sector zou slechts gedeeltelijk worden tegemoetgekomen. De spreekster vraagt of er overleg heeft plaatsgevonden met de betrokken Franstalige verenigingen.

De toezegging om slachtoffers van seksueel geweld die een handicap hebben toegang te garanderen tot de Zorgcentra na Seksueel Geweld is al een wettelijke verplichting: die maatregel is dus al uitgevoerd.

Mevrouw Schlitz vraagt of de regering van plan is de financiering van de verenigingen en van de raad die toezicht houdt op het plan te verhogen, opdat hun expertise naar behoren kan worden beloond. De transversale aanpak moet in beide richtingen werken en het kabinet dat bevoegd is voor handicap moet worden betrokken bij de strategieën die door de andere ministers worden uitgewerkt, onder meer op het gebied van de aanpak van hittegolven. Mevrouw Schlitz vraagt of de minister de brief heeft ontvangen die de minister van Mobiliteit, Klimaat en Ecologische Transitie, belast met Duurzame Ontwikkeling, aan de verschillende regeringsleden heeft gestuurd.

Les réformes sociales du gouvernement toucheront particulièrement les personnes les plus vulnérables, notamment les personnes en situation de handicap et leurs proches, en affectant leur pouvoir d'achat et leur dignité.

Concernant le statut des aidants proches, le plan annonce la volonté de renforcer ce statut et les droits qui y sont liés, tout en rappelant que de nombreux aidants proches ont été exclus du chômage à partir du 1^{er} mars, alors qu'ils consacraient leur temps à l'accompagnement de proches dépendants. Ces aidants réalisent un travail considérable, dont l'association Aidants Proches estime l'économie à environ 12 milliards d'euros pour les finances publiques. Les réformes annoncées doivent renforcer réellement leurs droits.

Concernant le projet *Housing First*, Mme Schlitz demande si des moyens budgétaires supplémentaires sont prévus afin d'y intégrer pleinement la dimension du handicap, et s'interroge sur la volonté réelle de la ministre compétente de maintenir le financement fédéral de ce projet.

À propos de la logopédie, il s'agit d'un dossier sensible de la précédente législature. Les mesures proposées vont dans la bonne direction, mais des différences importantes existent entre la Flandre et la Wallonie: les attentes du secteur francophone ne seraient que partiellement rencontrées. L'oratrice demande si des concertations ont eu lieu avec les associations francophones concernées.

L'engagement visant à garantir aux victimes de violences sexuelles en situation de handicap un accès aux Centres de prise en charge des violences sexuelles constitue déjà une obligation légale: cette mesure est donc déjà réalisée.

Mme Schlitz demande si le gouvernement envisage de renforcer le financement des associations ainsi que du Conseil chargé du suivi du plan, afin que leur expertise puisse être correctement rémunérée. La transversalité doit fonctionner dans les deux sens et le cabinet compétent pour le handicap doit être associé aux stratégies élaborées par les autres ministres, notamment en matière de gestion des fortes chaleurs. Elle demande si le ministre a reçu le courrier adressé par le ministre de la Mobilité, du Climat et de la Transition environnementale, chargé du Développement durable, aux différents membres du gouvernement.

B. Antwoorden van de minister

De heer Rob Beenders, minister van Consumentenbescherming, Sociale fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen, beantwoordt de verschillende vragen van de leden.

Met betrekking tot de modernisering van de Nationale Hoge Raad voor Personen met een Handicap (NHRPH) wijst de minister erop dat hij vorige week een overlegbijeenkomst heeft georganiseerd. Het doel is de NHRPH beter af te stemmen op de aanbevelingen van het VN-Verdrag: momenteel hebben vertegenwoordigers van personen met een handicap vaak zitting in de raad. De regering overweegt de mogelijkheid om belangenorganisaties voor personen met een handicap en personen met een handicap zelf toe te staan zitting te houden in die raad.

De minister geeft aan dat de taken die aan de NHRPH zijn toevertrouwd een van de onderwerpen waren die aan personen met een handicap werden voorgelegd in het raam van een burgerraadpleging die afgelopen vrijdag werd gehouden.

De heer Beenders geeft ten slotte aan dat hij momenteel een voorstel uitwerkt om de werking van de NHRPH te moderniseren, op basis van de bijdragen die zijn verzameld bij de actoren uit het middenveld.

Met betrekking tot de EDC-kaart in de treinen benadrukt de minister dat het doel daarvan is te voorkomen dat personen met een handicap die over minder digitale vaardigheden beschikken problemen ondervinden bij het kopen van hun kaartje aan een automaat. Zonder die uitzondering voor EDC-kaarthouders zouden personen met een handicap een boete moeten betalen.

Vanaf 1 juli is het niet meer mogelijk een kaartje in de trein te kopen. De NMBS wil personen met een handicap echter vrijstellen van de toeslag die wordt aangerekend bij de aankoop van een ticket aan boord, op vertoon van hun EDC-kaart.

Met betrekking tot de toegankelijkheid van stations en perrons stelt de minister dat hij graag zou willen aankondigen dat vanaf morgen alle treinen en alle stations toegankelijk zullen zijn. Men moet echter realistisch blijven.

Treinen zouden voor iedereen zonder hulp toegankelijk moeten zijn; België loopt op dat vlak enorm achter. Er moet vaart worden gemaakt. Het is dan ook positief dat dit als een concreet punt in het plan is opgenomen en dat er op dat vlak ambitie is.

B. Réponses du ministre

M. Rob Beenders, ministre de la Protection des consommateurs, de la Lutte contre la Fraude sociale, des Personnes handicapées et de l'Égalité des chances, répond aux différentes questions des membres.

Concernant la modernisation du Conseil Supérieur National des Personnes Handicapées (CSNPH), le ministre souligne avoir organisé une réunion de consultation la semaine dernière. L'objectif est de mieux aligner le CSNPH sur les recommandations de la Convention des Nations Unies: actuellement, des représentants de personnes en situation de handicap siègent souvent au sein du Conseil. Le gouvernement envisage la possibilité de permettre à des organisations de personnes en situation de handicap et à des personnes en situation de handicap d'y siéger.

Le ministre précise que les missions dévolues au CSNPH constituaient l'une des questions soumises aux personnes en situation de handicap dans le cadre d'une consultation citoyenne organisée le vendredi précédent.

M. Beenders indique enfin qu'il élabore actuellement une proposition visant à moderniser le fonctionnement du CSNPH, sur la base des contributions recueillies auprès des acteurs de la société civile.

Concernant la carte EDC à bord des trains, le ministre souligne que l'objectif de la carte EDC à bord des trains est d'éviter que les personnes en situation de handicap qui disposent de moins de compétences numériques rencontrent des difficultés pour acheter leur billet aux automates. Sans cette exception pour les titulaires d'une carte EDC, les personnes en situation de handicap devraient payer une amende.

À partir du 1^{er} juillet, il ne sera plus possible d'acheter un billet à bord du train. La SNCB souhaite toutefois exonérer les personnes en situation de handicap du supplément appliqué en cas d'achat d'un billet à bord, sur présentation de leur carte EDC.

Concernant l'accessibilité des gares et des quais, le ministre souligne qu'il aimerait pouvoir annoncer que, dès demain, tous les trains et toutes les gares seront accessibles. Il convient toutefois de rester réaliste.

Les trains devraient pouvoir être accessibles à tous sans assistance; la Belgique accuse un énorme retard à cet égard. Il convient d'accélérer les choses. Il est donc positif que cela figure comme un point concret dans le plan et qu'il y ait de l'ambition à ce sujet.

Wat de belemmeringen op het gebied van het arbeidsrecht betreft, onderzoekt de minister momenteel wat er binnen het raam van de wet van 1987 mogelijk is. De regering werkt aan een nieuwe cumulregeling teneinde meer voorzienbaarheid te creëren voor personen met een handicap die de stap naar de arbeidsmarkt willen zetten.

Bovendien wil de minister in het raam van de wetshervorming een terugkeergarantie invoeren, om ervoor te zorgen dat iemand financieel vooruitgang boekt wanneer hij aan het werk gaat en niet wordt benadeeld als die betrekking wordt beëindigd. Dat is wat hij binnen het raam van zijn bevoegdheden kan doen.

De minister stelt tevens dat hij met minister van Werk Clarinval overlegt om na te gaan wat de werkgevers zouden kunnen doen en of het arbeidsrecht bijkomend dient te worden aangepast.

Er dient een mentaliteitsverandering plaats te vinden. Het komt immers voor dat ziekenfondsen mensen ertoe aanmoedigen vrijwilligerswerk te doen in plaats van betaald werk, waardoor ze hun uitkering behouden. Er moet ook een cultuuromslag plaatsvinden: België is niet het land waar een werkgever spontaan overweegt om iemand met een handicap in dienst te nemen. Het kost tijd om een mentaliteit en een cultuur te wijzigen. Vandaar dat positieve verhalen onder de aandacht dienen te worden gebracht.

Wat tandzorg betreft, benadrukt de minister de positieve en ambitieuze maatregelen die minister Vandenbroucke in zijn plan voor de gezondheidszorg voor personen met een handicap heeft opgenomen. De minister staat daar volledig achter. Door die maatregelen integraal in dat plan op te nemen verbindt de regering zich ertoe ze ook daadwerkelijk uit te rollen.

Minister Vandenbroucke zal voort werk maken van de tenuitvoerlegging van die maatregelen, en dan vooral van de doelstellingen inzake tandzorg. De concrete nadere uitrolregels moeten met hem worden doorgesproken.

Aangaande de vraag over een soepelere overgang tussen de IVT (inkomensvervangende tegemoetkoming) en andere uitkeringen herinnert de minister eraan dat de IVT een tegemoetkoming is voor personen met een handicap. De IVT is bestemd voor personen van wie het verdienvermogen met ten minste twee derde is gedaald. De IVT is dus geen traditionele vorm van sociale bijstand. Het gaat vaak om personen die van bij de geboorte geheel of gedeeltelijk beperkt zijn in hun mogelijkheid zelf een inkomen te verwerven. Aangepaste regels zijn dan ook gerechtvaardigd.

Concernant les obstacles en matière de droit du travail, le ministre examine actuellement ce qui est possible dans le cadre de la loi de 1987. Le gouvernement travaille à un nouveau régime de cumul afin d'accroître la prévisibilité pour les personnes en situation de handicap qui souhaitent franchir le pas vers l'emploi.

Par ailleurs, dans le cadre de la réforme de la loi, le ministre souhaite prévoir une garantie de retour afin d'avoir la garantie d'avoir une avancée financière lorsqu'une personne va vers l'emploi, et de ne pas être pénalisée si cet emploi prend fin. C'est ce qu'il peut faire dans le cadre de ses compétences.

Le ministre souligne être également en concertation avec le ministre de l'Emploi, M. Clarinval, afin d'examiner ce que les employeurs pourraient faire et si des adaptations supplémentaires sont nécessaires en matière de droit du travail.

Il convient de changer les mentalités. En effet, il arrive parfois que les mutuelles encouragent plutôt des personnes à garder leurs allocations tout en exerçant une activité bénévole plutôt que rémunérée. Il y a également un changement de culture à opérer: la Belgique n'est pas le pays dans lequel un employeur pense, de manière spontanée, à engager une personne en situation de handicap. Changer les mentalités et la culture, cela prend du temps. C'est aussi la raison pour laquelle il convient de mettre en avant des histoires positives.

Concernant la question relative aux soins dentaires, le ministre souligne que les mesures prévues par le ministre Vandenbroucke dans son plan sur les soins de santé pour les personnes en situation de handicap sont positives et ambitieuses. Le ministre les soutient pleinement. En les intégrant pleinement dans ce plan, le gouvernement s'engage à les mettre en œuvre.

La mise en œuvre de ces mesures, notamment les objectifs en matière de soins dentaires, sera poursuivie par le ministre Vandenbroucke. Les modalités concrètes de leur mise en œuvre doivent être discutées avec lui.

Concernant la question relative à la transition plus fluide entre l'ARR (allocation de revenus de remplacement) et les autres allocations, le ministre rappelle que l'ARR constitue une allocation destinée aux personnes en situation de handicap. Elle concerne les personnes ayant une perte de capacité de gain d'au moins deux tiers. L'ARR n'est donc pas une aide sociale classique. Il s'agit souvent de personnes qui, depuis leur naissance, sont totalement ou partiellement empêchées de subvenir à leurs propres besoins par leurs revenus professionnels. Cela justifie l'application de règles différentes.

De regering wil ouders die hun hele leven hebben gespaard zodat hun kind na hun overlijden voldoende middelen ter beschikking heeft niet straffen door spaargeld te doen meetellen. Er zijn vooralsnog dus geen plannen om de middelentoets in het kader van de IVT uit te breiden.

De regering wil vooral focussen op het faciliteren van de cumulatie van een inkomen uit arbeid met een uitkering. Het niveau van de uitkeringen ligt overigens nog altijd onder de armoedegrens.

De minister benadrukt dat iemand met een handicap niet tot armoede mag zijn veroordeeld.

Aangaande de vraag over de negatieve connotatie rond de term handicap benadrukt de minister dat die inderdaad moet worden doorbroken. Dat is echter veeleer een kwestie van houding dan van woordgebruik.

De minister zelf spreekt nooit van een “gehandicapte”, maar van een “persoon met een handicap”, omdat daar duidelijk uit blijkt in welke mate een functionele beperking en een niet-aangepaste omgeving op elkaar inwerken. De handicap ontstaat net door die mismatch. Deze benadering is ook internationaal erkend en spoort met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap.

Inzake maatregel 28, over het gebruik van het statuut van zelfstandige in bijberoep door personen met een handicap, wijst de minister erop dat het plan een aantal maatregelen met het oog op digitale inclusie bevat. Dat geldt met name voor maatregel 12, waarbij in niet-digitale alternatieven wordt voorzien. Er werd een akkoord bereikt met de banken, zodat iedereen toegang tot de bankdiensten toegang kan krijgen buiten de digitale kanalen om.

Aangaande maatregel 37, over de EDC-kaart en het voorstel de zonnebloem als symbool te gebruiken, benadrukt de minister dat de EDC-kaart als attestering geldt dat iemand een erkende handicap heeft, ook wanneer die niet zichtbaar is. Er zijn op dit moment geen plannen voor een nieuw symbool.

Wat maatregel 50 inzake het aanvaarden van de EDC-kaart door de NMBS betreft, benadrukt de minister dat de betreffende analyse onder de bevoegdheid van minister Crucke en van de FOD Mobiliteit valt.

Le gouvernement ne voudrait pas pénaliser les parents qui ont épargné toute leur vie afin que leur enfant dispose de ressources suffisantes après leur décès, en commençant à tenir compte de l'épargne. Il n'est donc pas prévu, à ce stade, d'élargir l'examen des ressources dans le cadre de l'ARR.

Le gouvernement se concentre surtout sur la facilitation du cumul entre revenus du travail et allocation. Par ailleurs, le niveau des allocations reste actuellement inférieur au seuil de pauvreté.

Le ministre souligne que ce n'est pas parce qu'une personne est en situation de handicap qu'elle doit vivre dans la pauvreté.

Concernant la question relative à la connotation négative du handicap, le ministre souligne qu'il convient effectivement de se débarrasser de la connotation négative associée au handicap. Il s'agit toutefois davantage d'une question de terminologie que d'une question d'attitude.

Le ministre n'utilise jamais le terme “handicapé” mais plutôt de “handicap” et de “personnes en situation de handicap” précisément parce que cela met clairement en évidence l'interaction entre la limitation fonctionnelle et l'inadaptation de l'environnement. C'est cette interaction qui crée le handicap. Cette approche est également reconnue au niveau international et est conforme à la Convention des Nations Unies relative aux droits des personnes handicapées.

Concernant la mesure 28 relative au statut des indépendants à titre complémentaire pour les personnes en situation de handicap, le ministre rappelle que le plan prévoit plusieurs mesures consacrées à l'inclusion numérique. C'est notamment le cas de la mesure 12, qui vise à garantir des alternatives non numériques. Un accord a été trouvé avec les banques, afin de permettre à chacun de pouvoir avoir accès aux services bancaires sans passer par le numérique.

Concernant la mesure 37 relative à la carte EDC et la suggestion d'utiliser le symbole du tournesol, le ministre souligne que la carte EDC constitue un justificatif attestant qu'une personne dispose d'un handicap reconnu, y compris lorsque celui-ci est invisible. Il n'y a pas l'intention d'utiliser de nouveau symbole à l'heure actuelle.

Concernant la mesure 50 relative à la SNCB et la carte EDC, le ministre souligne que cette analyse relève de la compétence du ministre Crucke et du SPF Mobilité.

Aangaande de maatregelen 64 en 65 inzake mantelzorgers wijst de minister op de essentiële rol van mantelzorgers in de samenleving.

De minister heeft, in samenwerking met minister Vandenbroucke, altijd gepleit voor een uitzondering op de beperking van de werkloosheidsuitkeringen in de tijd voor bijzonder kwetsbare personen. Daaronder vallen mensen die ver van de arbeidsmarkt staan, waartoe ook bepaalde mantelzorgers behoren. Hierover bestond geen unanimité binnen de regering. De minister heeft daarom onderzocht wat hij binnen zijn bevoegdheden kon doen. Samen met minister Vandenbroucke heeft hij dan ook een actieplan voor mantelzorgers opgesteld, dat tot doel heeft hen beter te ondersteunen, met name door administratieve vereenvoudiging, betere voorlichting en de invoering van een kader waarin de rol van de mantelzorger in het zorgtraject van de zorgbehoevende concreet wordt omschreven.

De afgelopen weken heeft minister Vandenbroucke tijdens de plenaire vergadering verschillende vragen gekregen over de invoering van een nieuw statuut voor mantelzorgers. Hij heeft duidelijk geantwoord dat het actieplan voor mantelzorgers uitgaat van het bestaande brede erkenningskader voor mantelzorgers. De regering gaat dit kader verbeteren en vereenvoudigen. De invoering van een nieuw statuut roept namelijk tal van vragen op: de nadere controleregels, de toegangs- en toekenningsvoorwaarden, de vraag wat een levenslange erkenning zou inhouden, voor welk niveau van afhankelijkheid, de financieringswijze, de duur van de erkenning, de vraag of het om een vorm van sociale bijstand dan wel sociale zekerheid gaat, of nog de vraag of de afhankelijke persoon de werkgever van de mantelzorger zou worden enzovoort.

Op korte termijn is het onmogelijk al deze vragen te beantwoorden en een nieuw statuut uit te werken. De regering wil de situatie van mantelzorgers snel verbeteren en daarom is er een plan opgesteld met maatregelen die tijdens deze legislatuur kunnen worden uitgevoerd. De minister is zich ervan bewust dat dit plan niet alle problemen van alle mantelzorgers zal oplossen. Het vormt niettemin een zeer belangrijke stap en de daarin opgenomen maatregelen zijn allesbehalve louter symbolisch. De eerste reacties bevestigen dit: de mantelzorgverenigingen aan beide zijden van de taalgrens hebben het plan positief onthaald.

Minister Vandenbroucke zal nu, in samenwerking met de andere regeringsleden, deze maatregelen concretiseren.

Concernant les mesures 64 et 65 relatives aux aidants proches, le ministre souligne que les aidants proches jouent un rôle essentiel dans notre société.

Le ministre a toujours plaidé, en collaboration avec le ministre Vandenbroucke, pour une exception à la limitation dans le temps des allocations de chômage pour les personnes particulièrement vulnérables, parmi lesquelles les personnes éloignées de l'emploi, dont font partie certains aidants proches. Il n'y avait pas d'unanimité au sein du gouvernement. Le ministre a donc examiné ce qu'il pouvait faire dans le cadre de ses compétences. Avec le ministre Vandenbroucke, le ministre a donc élaboré un Plan d'action pour les aidants proches, qui vise à mieux les soutenir, notamment par une simplification administrative, une meilleure information et la mise en place d'un cadre définissant concrètement le rôle de l'aidant proche dans le parcours de soins de la personne dépendante.

Ces dernières semaines, le ministre Vandenbroucke a reçu plusieurs questions en séance plénière sur la création d'un nouveau statut pour les aidants proches. Il a clairement répondu que le plan d'action pour les aidants proches part du cadre de reconnaissance large qui existe actuellement pour les aidants proches. Le gouvernement va améliorer et simplifier ce cadre. La création d'un nouveau statut soulève en effet de nombreuses questions: les modalités de contrôle, les conditions d'accès et d'octroi, la question de savoir ce que signifierait une reconnaissance à vie, pour quel niveau de dépendance, le mode de financement, la durée de la reconnaissance, la question de savoir s'il s'agit d'une forme d'aide sociale ou de sécurité sociale, ou encore celle de savoir si la personne dépendante deviendrait l'employeur de l'aidant proche, etc.

À court terme, il est impossible d'apporter une réponse à toutes ces questions et de développer un nouveau statut. Le gouvernement veut améliorer rapidement la situation des aidants proches et c'est pourquoi un plan a été élaboré, comprenant des mesures qui peuvent être mises en œuvre au cours de cette législature. Le ministre est conscient que ce plan ne permettra pas de résoudre l'ensemble des problèmes auxquels sont confrontés tous les aidants proches. Il constitue néanmoins une étape très importante et les actions qui y sont prévues sont loin d'être purement symboliques. Les premières réactions reçues le confirment: les associations d'aidants proches des deux côtés de la frontière linguistique ont accueilli favorablement le plan.

Le ministre Vandenbroucke va maintenant concrétiser les mesures prévues dans le plan, en collaboration avec les autres membres du gouvernement.

Wat maatregel 83 betreft, erkent de minister dat het om een vertaalfout gaat. Deze fout zal worden rechtgezet.

Wat maatregel 105 betreft (kader betreffende redelijke aanpassingen), benadrukt de minister dat redelijke aanpassingen een grondrecht vormen. Ze zijn vastgelegd in het VN-Verdrag en in artikel 22^{ter} van de Grondwet. De minister steunt dan ook elk initiatief dat erop gericht is redelijke aanpassingen te bevorderen.

Wat de vraag over migratie betreft, wijst de minister erop dat minister Van Bossuyt ter zake bevoegd is.

Wat de vraag over de diagnose betreft, benadrukt de minister dat juist daarom de Interministeriële Conferentie (IMC) Handicap zo belangrijk is: zij maakt samenwerking over alle bestuursniveaus heen mogelijk.

Wat het welzijnsbudget betreft, verklaart de minister dat het budget voor kwetsbare groepen inderdaad is ingevoerd ter vervanging van het welzijnsbudget. In het kader van dit budget is besloten om de IVT voor alleenstaanden te verhogen, omdat zij een hoger armoederisico lopen dan andere categorieën. Het is echter juist dat alle bedragen onder de armoedegrens blijven. Idealiter zouden ze tot aan de armoedegrens moeten worden verhoogd, maar daarvoor is een budgettaire investering nodig. In het kader van de hervorming van de wet onderzoekt de regering de mogelijkheden op dit vlak.

Op de vraag van mevrouw Désir over het bestaan van een dashboard om het plan te kunnen monitoren antwoordt de minister dat zijn kabinet momenteel bezig is met het opstellen van het kader voor de follow-up van de maatregelen van dit plan. De minister heeft het federale netwerk handicap gevraagd om voor elke maatregel KPI's en deadlines vast te stellen.

Wat betreft de vraag over de middelen die aan het plan zijn toegewezen, antwoordt de minister dat hij nauw contact onderhoudt met de NHRPH over hun uitdagingen op het gebied van personeel. Het secretariaat van de raad heeft inderdaad te maken gehad met verschillende vertrekken en langdurige afwezigheden, die de werking ervan onder druk zetten. Tegelijkertijd is het aantal verzoeken dat aan de raad wordt gericht (voor diverse adviezen) toegenomen, wat uiteraard verheugend is, aangezien dit betekent dat de expertise en de rol van de raad bekend en erkend zijn. Vanaf september is er

Concernant la mesure 83, le ministre reconnaît qu'il s'agit d'une erreur de traduction. Cette erreur va être corrigée.

Concernant la mesure 105 (cadre relatif aux aménagements raisonnables), le ministre souligne que les aménagements raisonnables constituent un droit fondamental. Ils sont consacrés par la Convention des Nations Unies ainsi que par l'article 22^{ter} de la Constitution. Le ministre soutient donc toute initiative visant à favoriser les aménagements raisonnables.

Concernant la question relative à la migration, le ministre souligne que c'est la ministre Van Bossuyt qui est compétente pour cette matière.

Concernant la question relative au diagnostic, le ministre souligne que c'est précisément pour cette raison que la Conférence interministérielle (CIM) Handicap est importante: elle permet de travailler ensemble à tous les niveaux de pouvoir.

Concernant l'enveloppe bien-être, le ministre souligne que l'enveloppe destinée aux groupes vulnérables a effectivement été instaurée en remplacement de l'enveloppe bien-être. Dans le cadre de cette enveloppe, il a été décidé d'augmenter l'ARR pour les personnes isolées, car celles-ci présentaient un risque de pauvreté plus élevé que les autres catégories. Il est toutefois exact que tous les montants restent inférieurs au seuil de pauvreté. Idéalement, il conviendrait les relever jusqu'au seuil de pauvreté, mais cela nécessite un investissement budgétaire. Dans le cadre de la réforme de la loi, le gouvernement examine les possibilités à cet égard.

Concernant la question de Mme Désir relative à l'existence d'un tableau de bord pour assurer le suivi du plan, le ministre souligne que son cabinet est actuellement en train d'établir le cadre de suivi des mesures de ce plan. Le ministre a demandé au réseau fédéral handicap d'identifier des "KPI" et des échéances pour chaque mesure.

Concernant la question relative aux moyens affectés au plan, le ministre souligne être en contact rapproché avec le CSNPH concernant leurs défis par rapport aux ressources humaines. Il est vrai que le secrétariat du Conseil a fait face à plusieurs départs et absences de longue durée, qui mettent son fonctionnement sous pression. En parallèle, le nombre de sollicitations qui lui sont adressées (pour des avis divers) a augmenté, ce dont on peut évidemment se réjouir car cela signifie que l'expertise du Conseil et son rôle sont connus et reconnus. Un renfort temporaire d'un an est prévu à partir

voorzien in tijdelijke versterking voor een periode van één jaar. De besprekingen over de hervorming van de NHRPH hebben ook betrekking op de financiële aspecten.

Met betrekking tot de vraag over werk is de minister van oordeel dat mevrouw Désir volkomen gelijk heeft: er is een fundamenteel verschil tussen wie arbeidsongeschikt of invalide is en personen met een handicap. Er zijn geen plannen voor maatregelen om hen verplicht te activeren. Het is niet de bedoeling dat personen met een handicap ertoe worden gedwongen te werken. De minister wil al wie daartoe in staat is en dat ook wil evenwel ondersteunen bij de zoektocht naar werk, alsook de inactiviteitsvallen wegwerken die thans in het uitkeringsstelsel bestaan voor personen met een handicap.

De maatregelen om mensen naar werk toe te leiden (via de hervorming van de wet van 1987), zullen dus beschikbaar zijn voor wie dat wenst, maar er is geen verplichting.

De minister benadrukt dat het plan tevens meerdere maatregelen voor de werkgevers omvat:

— Maatregel 25: de werkgevers en sociale partners informeren over het aanwerven van personen met een handicap en sensibiliseren rond opportuniteiten en verplichtingen voor werkgevers, het recht op redelijke aanpassingen en bestaande ondersteuningsmaatregelen. De minister zal daar samen met minister Clarinval werk van maken.

— Maatregel 26: versterken van de arbeidsinspectie in de bestrijding van discriminatie op de arbeidsmarkt.

— Maatregel 32 omvat meerdere maatregelen voor werken binnen de overheid.

Inzake de concrete planning van de maatregelen op het gebied van werken binnen de overheid, met inbegrip van eventuele quota, verwijst de minister door naar minister Matz. Hij verduidelijkt evenwel dat zijn diensten hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van een beter monitoringsysteem, dat naar verwachting volgend jaar reeds beschikbaar zal zijn.

Op de vraag over sociale bescherming verduidelijkt de minister dat hij in zijn beleidsverklaring de nadruk heeft gelegd op de toereikendheid van de uitkeringen. De regering heeft overigens beslist om de inkomensvervangende tegemoetkoming (IVT) voor personen uit categorie B in 2026 en in 2028 met 2 % te verhogen. Dat is de categorie met het hoogste armoederisico.

de septembre. Les discussions au sujet de la réforme du CSNPH ont également trait aux aspects financiers.

Concernant la question relative à l'emploi, le ministre considère que Mme Désir a tout à fait raison: il y a une différence fondamentale entre les personnes en incapacité ou en invalidité et les personnes en situation de handicap. Il n'est pas prévu d'imposer des mesures d'activation obligatoire. Le but n'est pas d'obliger les personnes en situation de handicap à travailler. Le ministre veut cependant soutenir les personnes qui le peuvent et le souhaitent dans leur recherche d'emploi et éliminer les pièges à l'inactivité qui existent actuellement dans le système des allocations aux personnes en situation de handicap.

Ainsi, les mesures d'accompagnement vers l'emploi qui sont prévues dans le cadre de la réforme de la loi de 1987 seront accessibles aux personnes qui le souhaitent, mais sans obligation.

Concernant les mesures à destination des employeurs, le ministre souligne qu'il existe plusieurs mesures à destination des employeurs dans le Plan:

— Mesure 25: informer et sensibiliser les employeurs ainsi que les partenaires sociaux au sujet du recrutement des personnes et des aménagements raisonnables. Le ministre fera cela en collaboration avec le ministre Clarinval.

— Mesure 26: renforcer l'inspection du travail dans la lutte contre la discrimination sur le marché du travail.

— La mesure 32 contient un nombre de mesures concernant les employeurs publics.

En ce qui concerne la planification des mesures relatives à l'emploi public, y compris les quotas éventuels, le ministre renvoie cette question vers la ministre Matz. Il précise toutefois que son administration a contribué à la mise au point d'un meilleur système de suivi, qui devrait être disponible dès l'année prochaine.

Concernant la question relative à la protection sociale, le ministre précise que dans sa note d'orientation, il a mis l'accent sur l'adéquation des allocations. Le gouvernement a d'ailleurs augmenté l'allocation de remplacement de revenus (ARR) pour les personnes appartenant à la catégorie B de 2 % cette année et en 2028. Il s'agit de la catégorie pour qui le risque de pauvreté est le plus élevé.

Gelijklopend daarmee beoogt de minister de toegang tot de arbeidsmarkt voor personen met een handicap te vergemakkelijken en de regels voor de cumulatie van uitkeringen en loon uit arbeid te verbeteren. Zulks strekt ertoe het armoederisico te beperken voor personen met een handicap die in staat zijn om te werken.

Inzake de toegankelijkheid van overheidsgebouwen verduidelijkt de minister dat alle publiek toegankelijke gebouwen tegen 2036 volledig toegankelijk moeten zijn. Dat is een concrete ambitie. De minister zou tevens geldboetes willen kunnen opleggen zo daar niet aan wordt voldaan. De nadere regels moeten echter nog met de gewesten worden besproken. Voor de minister komt het er vooral op aan het tempo op te voeren om tegen 2036 klaar te zijn.

Inzake de toegankelijkheid van stembureaus en stemhokjes benadrukt de minister dat een en ander zal worden verbeterd in samenspraak met de organisaties van personen met een handicap, op basis van een grondige evaluatie van de verkiezingen van 2024. Minister Quintin zal dit op zich nemen. Vragen over de budgetten en het specifieke tijdpad zijn dan ook voor hem.

Inzake de vraag over de IVT (die onder de armoedegrens zou liggen) weerlegt de minister met klem dat minder middelen zouden worden uitgetrokken voor personen met een handicap. De regering heeft net getracht die groep af te schermen van de recente besparingen. Door de budgettaire situatie heeft de regering evenwel de welvaartsenveloppe moeten schrappen, maar zulks wordt gedeeltelijk gecompenseerd via de enveloppe voor kwetsbare groepen en extra middelen uit het Plan voor Sociale Cohesie.

De indexering wordt later toegepast, maar blijft behouden.

Wat betreft de vraag van mevrouw Hansez over de belangrijkste indicatoren om de vooruitgang en de impact te beoordelen, verklaart de minister dat voor elke maatregel specifieke indicatoren zullen worden vastgesteld. Deze worden momenteel uitgewerkt door het Federaal Netwerk Handicap. De regering zal in de loop van het eerste halfjaar van 2027 aan de Kamer van volksvertegenwoordigers een tussentijdse evaluatie van de uitvoering van het Federaal actieplan handicap voorleggen. Dit rapport zal een stand van zaken geven van de uitvoering van de verschillende maatregelen van het plan en zal vooraf worden besproken met het middenveld.

Parallèlement, le ministre souhaite faciliter l'accès à l'emploi pour les personnes en situation de handicap et améliorer les règles de cumul entre allocations et salaires. Cela permettra de limiter le risque de pauvreté pour les personnes en situation de handicap en capacité de travailler.

Concernant l'accessibilité des bâtiments publics, le ministre précise que les bâtiments publics devront être accessibles d'ici 2036. Il s'agit d'une réelle ambition. Le ministre souhaiterait instaurer des amendes si ce n'est pas le cas. Toutefois, ces modalités doivent être discutées avec les régions. Pour le ministre, il s'agit d'accélérer le tempo afin d'être prêt pour 2036.

Concernant l'accessibilité des bureaux de vote, le ministre souligne que l'accessibilité des bureaux de vote et des isolements sera améliorée en concertation avec les organisations de personnes en situation de handicap, sur base d'une évaluation approfondie des élections de 2024. C'est le ministre Quintin qui s'en chargera: il convient donc de s'adresser à ce dernier pour connaître les budgets prévus et le calendrier spécifique.

Concernant la question relative à l'ARR qui serait inférieure au seuil de pauvreté, le ministre souligne qu'il n'est pas exact de dire que moins de moyens sont consacrés aux personnes en situation de handicap. Le gouvernement a précisément veillé à protéger ce groupe des économies qui sont mises en œuvre. Il est vrai que la situation budgétaire a contraint ce gouvernement à supprimer l'enveloppe bien-être, mais le gouvernement compense en partie cette suppression par l'enveloppe destinée aux groupes vulnérables ainsi que par des moyens supplémentaires prévus dans le cadre du plan de cohésion sociale.

L'indexation interviendra plus tard, mais elle est bien maintenue.

Concernant la question de Mme Hansez relative aux principaux indicateurs pour évaluer le progrès et l'impact, le ministre souligne que des indicateurs spécifiques seront définis pour chaque mesure. Ils sont actuellement en cours d'élaboration par le Réseau fédéral Handicap. Le gouvernement présentera à la Chambre des représentants, au cours du premier semestre 2027, une évaluation intermédiaire de la mise en œuvre du Plan fédéral Handicap. Ce rapport dressera un état des lieux de la réalisation des différentes mesures du plan et fera l'objet d'une concertation préalable avec la société civile.

Tegen het einde van de legislatuur, begin 2029, zal de regering ook een eindevaluatie van het Federaal actieplan handicap voorleggen.

De minister roept de parlementsleden ertoe te fungeren als “waakhonden” van het plan en de ministers hierover aan de tand te voelen.

Wat de samenwerking met de gemeenschappen en gewesten betreft, benadrukt de minister dat een gecoördineerde aanpak met de deelstaten van cruciaal belang is voor de uitvoering van verschillende belangrijke maatregelen in dit plan. De minister wil bepaalde initiatieven, zoals het toegankelijk maken van openbare ruimtes of betreffende de werkgelegenheid, op de agenda plaatsen van de Interministeriële Conferentie Handicap. Hieraan wordt momenteel gewerkt.

Wat betreft de heractivering van de IMC Handicap wijst de minister erop dat zij al is heropgestart en op 17 december 2025 voor het eerst bijeen is gekomen. Er zou in september een nieuwe vergadering van de IMC Handicap moeten plaatsvinden, voordat het voorzitterschap wordt overgedragen aan Vlaanderen.

Het werkprogramma voor de periode 2025-2029 en de werkgroepen werden vervolgens in februari goedgekeurd. Dit programma houdt rekening met de aanbevelingen van het VN-Comité en met die van verenigingen voor personen met een handicap. Het zal als stappenplan dienen voor de werkzaamheden van de IMC tijdens deze legislatuur.

De werkerterreinen zijn:

1. het harmoniseren van definities en evaluaties van handicaps;
2. sociale bescherming en armoedebestrijding;
3. het bevorderen van de werkgelegenheid voor personen met een handicap;
4. inclusie, participatie en bewustmaking van de rechten van personen met een handicap en van het VN-Verdrag;
5. het verzamelen van gegevens en statistieken met betrekking tot handicaps;
6. toegankelijkheid.

Alle werkgroepen zijn aan hun werkzaamheden begonnen.

Au terme de la législature, au début de l'année 2029, le gouvernement présentera également une évaluation finale du Plan fédéral Handicap.

Le ministre invite les parlementaires à être les “chiens de garde” du plan et d'interroger les ministres sur ces sujets.

Concernant la collaboration avec les communautés et les régions, le ministre souligne qu'une approche coordonnée avec les entités fédérées est cruciale pour la mise en œuvre de plusieurs mesures importantes dans ce Plan. Le ministre souhaite mettre à l'agenda de la Conférence Interministérielle Handicap certaines initiatives, telles que la mise en accessibilité des espaces publics ou l'emploi. Ce travail est en cours.

Concernant la relance de la CIM Handicap, le ministre souligne que la CIM Handicap a déjà été relancée et s'est réunie pour la première fois le 17 décembre 2025. Une nouvelle réunion de la CIM Handicap devrait normalement être organisée en septembre, avant que la présidence ne soit transférée à la Flandre.

Le programme de travail pour la période 2025-2029 ainsi que les groupes de travail ont ensuite été approuvés en février. Ce programme tient compte des recommandations du Comité des Nations Unies ainsi que de celles de la société civile des personnes en situation de handicap. Il servira de feuille de route aux travaux de la CIM au cours de cette législature.

Les domaines de travail sont les suivants:

1. harmoniser les définitions et les évaluations du handicap;
2. la protection sociale et la lutte contre la pauvreté;
3. la promotion de l'emploi des personnes en situation de handicap;
4. l'inclusion, la participation et la sensibilisation aux droits des personnes en situation de handicap et à la Convention des Nations Unies;
5. la collecte de données et de statistiques relatives au handicap;
6. l'accessibilité.

Tous les groupes de travail ont commencé leurs travaux.

Het bestaande platform van de adviesraden voor personen met een handicap zal worden betrokken bij de werkzaamheden van de IMC Handicap.

Wat betreft het probleem van het niet-opnemen van rechten (*non-take-up*) geeft de minister aan dat er twee prioriteiten zijn. De eerste bestaat uit het moderniseren en vereenvoudigen van de wet van 1987. Deze hervorming is momenteel aan de gang.

Ten tweede moet ook de gegevensuitwisseling met andere instellingen worden vergemakkelijkt door de nodige wettelijke bepalingen vast te leggen. De minister streeft naar een zo groot mogelijke automatisering en wil de overdracht van gegevens en dossiers vergemakkelijken.

Wat de hervorming van de IVT en de IT (integratietegemoetkoming) betreft, verklaart de minister dat de hervorming in de eerste helft van 2026 verder is uitgewerkt. Verschillende werkgroepen buigen zich momenteel over de vier pijlers van de hervorming. Via een overlegplatform wordt ook regelmatig overleg gepleegd met het middenveld, dat bij het proces wordt betrokken.

De minister werkt momenteel aan het opstellen van een nieuwe kaderwet. Zodra deze is afgerond, zal de minister de wetteksten aan de regering voorleggen. De minister is tevens van plan om in het kader van de eerstkomende begrotingsopmaak het nodige budget los te weken.

Wat betreft de 3 %-norm en de audit benadrukt de minister dat de follow-up van de Commissie voor de inclusie van personen met een handicap voor 2025 nog steeds volgens de bestaande methode is uitgevoerd.

De geautomatiseerde follow-up wordt momenteel afgerond. Er is al een proefproject uitgevoerd, dat positief is ontvangen. De minister zal samen met de minister van Ambtenarenzaken onderzoeken of het mogelijk is om dit nieuwe systeem vanaf 2026 in het verslag van de CIPH op te nemen.

Op de vraag van mevrouw Lanjri over het regelmatig rapporteren over de voortgang van de werkzaamheden aan het Parlement antwoordt de minister dat hij dat zal doen. Hij beschouwt het Parlement en de leden ervan als bondgenoten bij de uitvoering van dit actieplan.

Wat de toegankelijkheid van gebouwen betreft, stelt de minister dat hij hierover al in overleg is met de verschillende gewesten. Met de IMC geeft de minister invulling aan de ambities op het gebied van toegankelijkheid.

De minister werkt momenteel aan een nota. Dit punt zal in september op de agenda van de IMC worden

La plateforme existante des conseils consultatifs de personnes en situation de handicap sera associée aux travaux de la CIM Handicap.

Concernant la problématique du non-recours aux droits ("*non take up*"), le ministre souligne qu'il y a deux priorités. La première consiste à moderniser et à simplifier la loi de 1987. Cette réforme est en cours.

Deuxièmement, l'échange de données avec les autres institutions doit également être facilité en prévoyant les dispositions légales nécessaires. Le ministre veut aller vers un maximum d'automatisation et faciliter la transmission des données et des dossiers.

Concernant la réforme de l'ARR et de l'AI (allocation d'insertion), le ministre souligne que la réforme a été approfondie au cours du premier semestre 2026. Plusieurs groupes de travail travaillent actuellement sur les quatre axes de la réforme. Une plateforme de concertation permet également de consulter et d'associer régulièrement la société civile.

Le ministre travaille actuellement à l'élaboration d'une nouvelle loi-cadre. Une fois celle-ci finalisée, le ministre soumettra les textes au gouvernement. Le ministre compte également négocier un budget dans le cadre de la prochaine préparation budgétaire.

Concernant la norme des 3 % et l'audit, le ministre souligne que le suivi de la Commission d'inclusion des personnes handicapées pour 2025 a encore été effectué selon la méthode existante.

Le suivi automatisé est actuellement en cours de finalisation. Un projet pilote a déjà été mené et a été accueilli favorablement. Le ministre va examiner avec la ministre de la Fonction publique s'il est possible d'intégrer ce nouveau système dans le rapport de la CIPH à partir de 2026.

Concernant la question de Mme Lanjri sur la présentation d'un suivi régulier des travaux au Parlement, le ministre confirme qu'il le fera. Il considère le Parlement et ses membres comme des alliés dans la mise en œuvre de ce plan d'action.

Concernant l'accessibilité des bâtiments, le ministre souligne être déjà en concertation à ce sujet avec les différentes Régions. Avec la CIM, le ministre suit les ambitions en matière d'accessibilité.

Le ministre travaille actuellement à une note. Ce point sera inscrit à l'ordre du jour de la CIM en septembre et

geplaatst en de minister wil dit najaar een verbintenisverklaring ondertekenen met alle gewesten.

Persoonlijk is de minister voorstander van het koppelen van sancties aan die ambitie, maar daarover is binnen de IMC nog geen overeenstemming bereikt.

Wat de digitalisering betreft, benadrukt de minister dat de DG HAN er alles aan doet om toegankelijk te zijn voor alle personen met een handicap. Daarom heeft de DG HAN een telefonische helpdesk en biedt het fysieke loketten aan voor haar diensten.

De minister heeft onlangs ook in samenwerking met Febelfin de universele bankdienst verlengd en is overeengekomen dat er een – niet-indexeerbaar – maximumtarief zou gelden.

Inzake de vraag van mevrouw Lanjri over de promotie van de EDC-kaart benadrukt de minister dat hij zich ten volle inzet voor de omzetting van de EDC-richtlijn in nationaal recht. Die omzetting moet uiterlijk op 5 juni 2027 zijn voltooid. Daarna volgt een uitvoeringsfase, met een deadline op 5 juni 2028. De regering heeft dus nog tijd om aan de kaart de nodige ruchtbaarheid te geven en de dienstverleners te sensibiliseren, in samenwerking met de andere bevoegde beleidsniveaus.

De EDC zal zich tevens moeten aanpassen aan het nieuwe Europese raamwerk. Vooralsnog betreft het een vrijwilligheidsfase, zonder wettelijke basis. Daar komt binnenkort verandering in met de omzetting van de Europese EDC-richtlijn. Een van de gevolgen zal zijn dat de EDC-kaart in plaats van andere kaarten moet worden aanvaard. Het zal niet verboden zijn andere kaarten aan te bieden, maar de EDC moet als bewijs van de handicap altijd worden aanvaard wanneer een voordeel wordt toegekend. De minister werkt momenteel samen met de deelstaten aan de omzetting van de richtlijn.

Wat de hulpdiensten betreft, worden professionals tijdens hun opleiding bewustgemaakt van en getraind in het rekening houden met de behoeften van personen met een handicap. Zo leren ze hoe ze passende ondersteuning kunnen bieden aan personen met een lichamelijke of verstandelijke handicap en aan hun naasten.

Natuurlijk kan de EDC-kaart een rol spelen bij het vergroten van het bewustzijn. Ze mag echter geen voorwaarde worden om in aanmerking te komen voor passende en adequate hulp. Het is van essentieel belang dat de hulpverlening in noodsituaties gebaseerd blijft op medische criteria en objectieve noodcriteria, en niet op

le ministre souhaite signer cet automne une déclaration d'engagement avec l'ensemble des Régions.

Personnellement, le ministre se dit favorable à ce que des sanctions soient également liées à cette ambition, mais cela n'a pas encore été convenu au sein de la CIM.

Concernant la question relative à la numérisation, le ministre souligne que la DG Han met tout en œuvre pour être accessible à toutes les personnes en situation de handicap. C'est pourquoi la DG HAN assure une permanence téléphonique et propose des guichets physiques pour ses services.

Le ministre a également récemment prolongé le service bancaire universel en collaboration avec Febelfin et convenu qu'un tarif maximal serait appliqué et qu'il ne serait pas indexé.

Concernant la question de Mme Lanjri relative à la promotion de la carte EDC, le ministre souligne être pleinement engagé dans la transposition de la directive relative à l'EDC en droit national. Cette transposition doit être achevée pour le 5 juin 2027. Une phase de mise en œuvre suivra ensuite, avec une échéance fixée au 5 juin 2028. Le gouvernement a donc encore du temps pour assurer la promotion de la carte et sensibiliser les prestataires de services, en collaboration avec les autres niveaux de pouvoir compétents.

L'EDC est également appelée à évoluer dans le cadre du nouveau cadre européen. Jusqu'à présent, on est dans une phase volontaire, sans base légale. Cela va prochainement changer avec la transposition de la directive européenne relative à l'EDC. L'une des conséquences sera que la carte EDC devra être acceptée en lieu et place d'autres cartes. Il ne sera pas interdit de proposer d'autres cartes, mais l'EDC devra toujours être acceptée comme preuve du handicap lorsqu'un avantage est accordé. Le ministre travaille actuellement avec les entités fédérées à la transposition de la directive.

En ce qui concerne les services d'aide, les professionnels sont sensibilisés et formés, dans le cadre de leur formation, à la prise en compte des besoins des personnes en situation de handicap. Ils apprennent ainsi à apporter un soutien approprié aux personnes présentant un handicap physique ou mental ainsi qu'à leur entourage.

Bien entendu, la carte EDC peut jouer un rôle de sensibilisation. Toutefois, elle ne peut pas devenir une condition pour bénéficier d'une aide adaptée et appropriée. Il est essentiel que l'aide apportée dans les situations d'urgence reste fondée sur des critères médicaux et des critères d'urgence objectifs, et non sur la

het bezit van een kaart. Het is belangrijk te benadrukken dat niet alle personen met een handicap over een EDC-kaart beschikken of er een willen hebben. De keuze om geen kaart te hebben moet worden gerespecteerd.

Met betrekking tot werk voor personen met een handicap (sanctionering bij het niet halen van de vooropgestelde 3 %) wijst de minister erop dat minister Matz ter zake bevoegd is. De minister heeft het niet zo voor sancties. Hij spreekt zich wel uit voor het delen van goede praktijken binnen de overheid met andere overheidsinstanties.

De term “marge” komt erop neer dat overheidsdiensten alleen personeel kunnen aanwerven wanneer er een personeelsbudget beschikbaar is. Die marge moet worden gebruikt om naar de 3 %-doelstelling toe te werken.

De vraag over een “materiaalbank” vindt de minister een uitstekend voorstel; hij verwijst echter door naar minister Matz.

Met betrekking tot de sociale clausule in overheidsopdrachten benadrukt de minister dat het algemene wetgeviingsraamwerk inzake overheidsopdrachten onder de bevoegdheid van de eerste minister valt. Het lijkt echter belangrijk dat er in het algemeen ambitieuze sociale clausules in overheidsopdrachten worden opgenomen.

Inzake de toegang tot bankdiensten en geldautomaten treedt de minister mevrouw Lanjri bij. Het cashplan werd geëvalueerd, waarna de regering nieuwe maatregelen heeft aangenomen. De vereisten inzake de toegankelijkheid van de geldautomaten worden geregeld krachtens een Europese richtlijn die sinds vorig jaar dient te worden toegepast. Concreet komt het erop neer dat niet-toegankelijke geldautomaten niet meer op de markt mogen worden gebracht. De bestaande automaten mogen wel nog tien jaar worden gebruikt.

Er is afgesproken dat telefonische ondersteuning beschikbaar zal zijn tijdens de uren waarop aan de geldautomaat transacties kunnen gebeuren. Een aparte knop daartoe is alvast een goed idee.

Aangaande de maatschappelijke erkenning van personen met een handicap benadrukt de minister dat hij elke vorm van vereenvoudiging ten gunste van personen met een handicap steunt. De minister heeft zijn beleidscel en administratie opgedragen het voorstel van resolutie van mevrouw Lanjri te bestuderen en zich erdoor te laten inspireren in het kader van de hervormingen van de regering.

possession d'une carte. Il est important de souligner que toutes les personnes en situation de handicap ne disposent pas d'une carte EDC ou ne souhaitent pas en avoir une. Il faut pouvoir respecter ce choix de ne pas en vouloir.

Concernant la question de l'emploi des personnes en situation de handicap (la sanction en cas de non-respect de l'objectif de 3 %), le ministre souligne que la ministre Matz est compétente pour cette matière. Le ministre ne se dit pas spécialement favorable aux sanctions. Mais il se dit favorable au partage des bonnes pratiques au sein de l'administration avec les autres administrations.

En ce qui concerne le terme “marge”, il s'explique par le fait que les services publics ne peuvent procéder à des recrutements que lorsqu'un budget du personnel est disponible. Cette marge devra être utilisée pour progresser vers l'objectif de 3 %.

Concernant la question relative à une “banque de matériel”, le ministre considère qu'il s'agit d'une excellente suggestion mais renvoie vers la ministre Matz.

Concernant la question de la clause sociale dans les marchés publics, le ministre souligne que le cadre législatif général relatif aux marchés publics relève de la compétence du premier ministre. Il paraît toutefois important que des clauses sociales ambitieuses soient intégrées aux marchés publics de manière générale.

Concernant l'accès aux services bancaires et aux distributeurs automatiques de billets, le ministre souligne être d'accord avec le constat dressé par Mme Lanjri. Le plan “Cash” a été évalué et le gouvernement a adopté de nouvelles mesures. Les exigences en matière d'accessibilité des distributeurs automatiques de billets sont régies par une directive européenne qui doit être appliquée depuis l'année dernière. Concrètement, aucun nouveau distributeur qui ne serait pas accessible ne peut désormais être mis sur le marché. Les distributeurs existants peuvent toutefois encore être utilisés pendant dix ans.

Il a été convenu qu'une assistance téléphonique serait disponible pendant les heures d'ouverture d'un distributeur. La suggestion de prévoir un bouton spécifique est une bonne idée.

Concernant la reconnaissance sociale des personnes en situation de handicap, le ministre souligne soutenir toute forme de simplification pour les personnes en situation de handicap. Le ministre a chargé sa cellule stratégique et son administration d'examiner la proposition de résolution de Mme Lanjri et de s'en inspirer dans le cadre des réformes menées par le gouvernement.

Wat de vraag over de integratietegemoetkoming betreft (die niet afhankelijk zou mogen zijn van het inkomen van de partner), benadrukt de minister dat er op dat vlak sinds 2021 geen “prijs van de liefde” meer is. De vorige regering heeft zich ook sterk ingezet voor een lagere “prijs van de arbeid”: momenteel ligt het bedrag van het vrijstellingsplafond hoger dan 76.000 euro. Enkel het vrijstellingsplafond voor vervangingsinkomens, dat momenteel veel lager ligt, moet nog worden aangepast. Onlangs werd daartoe in het kader van de tenuitvoerlegging van het Plan voor Sociale Cohesie een eerste stap gezet. Als onderdeel van de wetshervorming zal de regering ook de werkzaamheden met betrekking tot de integratietegemoetkoming voortzetten.

Wat de vraag over e-Mut betreft, verwijst de minister naar de ministers Vandenbroucke en Quintin.

Met betrekking tot de vraag over de redelijke aanpassingen benadrukt de minister dat de betreffende maatregel nog dient te worden uitgewerkt en dat daarvoor met minister Clarinval zal worden samengewerkt.

Op de opmerking van mevrouw Schlitz dat het plan te laat komt, antwoordt de minister dat het inderdaad iets later dan de wettelijk bepaalde datum beschikbaar is. De minister benadrukt dat hij het plan solide fundamenten wou geven, waarin dan ook veel tijd is in gekropen.

De minister vindt het plan, zoals het er vandaag uitziet, zeer solide. Door de manier waarop het is georganiseerd, kan het ook versneld ten uitvoer worden gelegd. Per kabinet werd iemand aangesteld om de opvolging van het plan te verzekeren. De regering heeft ook een federaal netwerk handicap opgezet dat met de coördinatie van de uitvoering ervan belast is.

Aangaande de vraag over het herlanceren van de IMC benadrukt de minister dat hij de IMC in twee aparte delen heeft opgesplitst, opdat de vergaderingen over aangelegenheden die personen met een handicap aangaan kunnen plaatsvinden met de nodige expertise.

Aangaande de controle waarin tijdens de verkiezingen wordt voorzien, verwijst de minister naar de minister van Binnenlandse Zaken.

Op de vraag naar het budget voor de toegankelijkheid van de gebouwen legt de minister uit dat niet in een specifiek budget voorzien is, maar dat elke minister ter zake een verantwoordelijkheid draagt.

Wat de doeltreffendheid van de maatregelen inzake digitalisering betreft, benadrukt de minister dat het belangrijk is voor elke digitale oplossing te voorzien in een alternatief.

Concernant la question sur l'AI (qui ne devrait pas dépendre des revenus du partenaire), le ministre souligne que le “prix de l'amour” a été supprimé pour l'AI depuis 2021. Le gouvernement précédent s'est également fortement engagé à réduire le “prix du travail”: actuellement, le plafond d'exonération s'élève à plus de 76.000 euros. Ce qui doit encore être adapté, c'est le plafond d'exonération applicable aux revenus de remplacement, qui est actuellement beaucoup plus bas. Une première étape a récemment été franchie dans le cadre de la mise en œuvre du Plan de cohésion sociale. Dans le cadre de la réforme de la loi, le gouvernement poursuivra également les travaux concernant l'AI.

Concernant la question relative à e-Mut, le ministre renvoie vers les ministres Vandenbroucke et Quintin.

Concernant la question relative aux aménagements raisonnables, le ministre souligne que cette mesure doit encore être élaborée, en collaboration avec le ministre Clarinval.

Concernant la remarque de Mme Schlitz relative au fait que ce plan arrive trop tard, le ministre concède que ce plan arrive un peu trop tard par rapport au délai légal. Le ministre souligne avoir investi beaucoup de temps pour que le plan ait des fondations solides.

Le ministre considère que le plan, dans sa forme actuelle, est très solide. La manière dont cela a été organisé permet également d'accélérer sa mise en œuvre. Dans chaque cabinet, une personne a été désignée pour assurer le suivi de ce plan. Le gouvernement a également mis en place un Réseau fédéral Handicap chargé d'en coordonner la mise en œuvre.

Concernant la question relative à la relance de la CIM, le ministre souligne avoir divisé la CIM en deux volets distincts afin que les réunions portant sur les questions relatives aux personnes en situation de handicap puissent se dérouler avec l'expertise adéquate.

Concernant le contrôle prévu pendant les élections, le ministre renvoie au ministre de l'Intérieur.

Concernant le budget prévu pour l'accessibilité des bâtiments, le ministre explique qu'il n'y a pas de budget spécifique: il s'agit d'une responsabilité de chaque ministre.

Concernant la question relative à l'effectivité des mesures en matière de digitalisation, le ministre souligne l'importance de prévoir des alternatives à la digitalisation.

Met betrekking tot de opmerking van mevrouw Schlitz over werkgelegenheid benadrukt de minister dat personen met een handicap te weinig kansen hebben op de arbeidsmarkt. Daarom zijn er op alle niveaus maatregelen nodig: bestrijding van discriminatie, wegwerken van belemmeringen bij de uitkeringen, maar ook en vooral toeleiding naar werk, inclusief onderwijs en ondersteuning van werkgevers. Er is veel werk aan de winkel, maar de minister is enthousiast over de uitvoering van het plan.

Wat het tegengaan van discriminatie betreft, wijst de minister erop dat Unia onlangs haar jaarverslag over meldingen van discriminatie heeft voorgesteld. Handicap blijkt het tweede discriminatiecriterium op de arbeidsmarkt te zijn.

De minister wil die vormen van discriminatie op verschillende manieren bestrijden:

— Ten eerste door werkgevers daarvan bewust te maken. Er staan sensibiliseringscampagnes op het programma.

— Ten tweede door de positie van slachtoffers van discriminatie te verbeteren wanneer zij een gerechtelijke procedure starten. Discriminatie is vaak immers moeilijk aan te tonen. Er loopt momenteel een onderzoek om beter vast te stellen onder welke voorwaarden de bewijslast kan worden overgedragen naar de verwerende partij. Het verslag van dat onderzoek wordt in het najaar verwacht.

— Ten slotte onderzoekt de minister in het raam van het actieplan ter bestrijding van racisme of het mogelijk is de middelen van de sociale inspectie uit te breiden om klachten over discriminatie beter op te volgen en een proactievere aanpak van dergelijke overtredingen in te voeren.

Wat de energiefacturen betreft, stelt de minister dat facturen eenvoudig en bevattelijk moeten worden opgesteld. Hij zal minister Bihet vragen om belangenorganisaties van personen met een handicap daarbij te betrekken.

Inzake de toegankelijkheid van stations stelt de minister dat de NMBS en Infrabel in hun beheerscontracten cijfermatige toezeggingen hebben opgenomen. Bovendien wordt, zoals aangegeven in het plan, momenteel gewerkt aan een langetermijnvisie op de toegankelijkheid van de NMBS en Infrabel tegen 2040.

Wat betaald parkeren betreft, wijst de minister erop dat de handyPark-app juist ten doel heeft het recht op

Concernant la remarque de Mme Schlitz relative à l'emploi, le ministre souligne que les personnes en situation de handicap disposent de trop peu d'opportunités sur le marché du travail. C'est pourquoi des mesures s'imposent à tous les niveaux: lutte contre la discrimination, suppression des obstacles dans les allocations, mais aussi et surtout l'accompagnement vers le marché du travail, un enseignement inclusif et un soutien aux employeurs. Il y a beaucoup de travail mais le ministre se montre enthousiaste à la concrétisation du plan.

Concernant la lutte contre la discrimination, le ministre souligne qu'Unia a récemment présenté son bilan annuel des signalements de discriminations. Il apparaît que le handicap est le deuxième critère de discrimination dans le secteur de l'emploi.

Le ministre souhaite lutter contre ces discriminations de plusieurs façons:

— D'abord, en sensibilisant les employeurs. Des campagnes de sensibilisation sont prévues.

— Ensuite, en renforçant la position des victimes de discrimination lorsqu'elles entament une procédure judiciaire. Il est en effet souvent difficile de prouver une discrimination. Une étude est en cours pour mieux définir dans quelles conditions la charge de la preuve peut être transférée à la partie défenderesse. Le rapport de cette étude est attendu à l'automne.

— Enfin, dans le cadre du plan d'action de lutte contre le racisme, le ministre est en train d'étudier s'il est possible de renforcer les moyens d'action de l'inspection sociale pour assurer un meilleur suivi des plaintes pour discrimination et mettre en place un suivi plus proactif de ce type d'infractions.

Concernant la question relative aux factures d'énergie, le ministre explique que les factures devront être rédigées de façon simple et lisible. Il demandera au ministre Bihet que des associations représentatives de personnes en situation de handicap soient associées à cet effort.

Concernant la question relative à l'accessibilité des gares, le ministre souligne que la SNCB et Infrabel ont inscrit des engagements chiffrés en faveur de l'accessibilité des gares dans leurs contrats de gestion. En outre, comme l'indique le Plan, une vision à long terme sur l'accessibilité de la SNCB et Infrabel à l'horizon 2040 est en cours d'élaboration.

Concernant la question relative au stationnement payant, le ministre souligne que le but de l'application

gratis parkeren eenvoudig en gemakkelijk te activeren in steden en gemeenten waar dat is toegestaan.

Op dit moment nemen 40 gemeenten deel aan handyPark en hebben 75.000 personen zich ingeschreven. Het is belangrijk dat nog meer gemeenten aan het project deelnemen. Daarom heeft de minister onlangs namens de IMC Handicap alle steden en gemeenten van het land aangeschreven met de vraag zich aan te sluiten bij handyPark.

Wat de vraag over de IGO betreft, benadrukt de minister dat de overgrote meerderheid van de personen die een IVT ontvangen, een IGO krijgt zodra zij de pensioengerechtigde leeftijd bereiken. Alleen wanneer dat niet mogelijk is, kunnen de betrokkenen een IVT blijven ontvangen. Die overgang verloopt echter nog niet volledig automatisch, wat zowel voor de burgers als voor de overheid tot onnodige administratieve rompslomp leidt.

Met betrekking tot de vraag over “housing first” verwijst de minister naar minister Van Bossuyt.

Wat het optrekken van de financiering van de raad betreft, wijst de minister erop dat dit aan bod komt binnen het debat over het hervormingsproject.

De brief van minister Crucke over de hitte heeft de minister nog niet ontvangen.

C. Replieken

Mevrouw Caroline Désir (PS) merkt op dat de minister bij elk van hun besprekingen oprecht de situatie van personen met een handicap lijkt te willen verbeteren: die wil wordt weerspiegeld in de manier waarop het plan is uitgewerkt. Het plan komt misschien wat laat, maar is er uiteindelijk. Haar fractie wil dat het in de hoogst mogelijke mate wordt uitgevoerd.

Overigens heeft de spreekster de indruk dat de minister een buitenbeentje is binnen de regering, die gelijktijdig de ene na de andere – en in haar ogen antisociale – hervorming doorvoert. De antwoorden over de resultaatindicatoren en het tijdpad voor de uitrol zijn voor haar nog niet precies genoeg. Ze begrijpt evenwel dat bepaalde delen daarvan nog in de uitwerkingsfase zitten en dat het daarom moeilijk is er nu al nader op in te gaan.

Aangaande de hr- en werksmoeilijkheden waarmee de NHRPH kampt, stelt ze vast dat de minister zich bewust is van de problemen van die instelling. Ze neemt

handyPark est précisément de permettre une activation facile et pratique du droit de stationner gratuitement dans les villes et communes qui le permettent.

Aujourd'hui, 40 communes participent à handyPark et 75.000 personnes se sont inscrites. Il est essentiel que plus de communes participent au projet. C'est pourquoi le ministre a récemment envoyé au nom de la CIM Handicap un courrier à toutes les villes et communes du pays pour les inviter à se joindre à handyPark.

Concernant la question relative à la GRAPA, le ministre souligne que la grande majorité des personnes bénéficiant d'une ARR perçoivent une GRAPA dès qu'elles atteignent l'âge de la retraite. Ce n'est que lorsque cela n'est pas possible que ces personnes peuvent continuer à bénéficier de l'ARR. Cependant, cette transition n'est pas encore entièrement automatique, ce qui entraîne une charge administrative inutile tant pour les citoyens que pour l'administration.

Concernant la question relative au “housing first”, le ministre renvoie vers la ministre Van Bossuyt.

Concernant le renforcement du financement du conseil, le ministre rappelle que cela fait partie des discussions lors du projet de réforme.

Concernant le courrier du ministre Crucke relatif à la chaleur, le ministre explique ne pas encore avoir reçu ce courrier.

C. Répliques

Mme Caroline Désir (PS) observe qu'à chacune de leurs discussions, le ministre paraît sincèrement animé par la volonté d'améliorer la situation des personnes en situation de handicap: cette volonté se reflète dans l'élaboration du plan, qui, même s'il intervient tardivement, existe désormais. Son groupe souhaite qu'il soit mis en œuvre dans toute la mesure du possible.

L'oratrice ajoute que le ministre lui semble d'être relativement isolé au sein d'un gouvernement qui, parallèlement, multiplie les réformes qu'elle qualifie d'antisociales. Elle n'a pas encore obtenu de réponses suffisamment précises concernant les indicateurs de résultats et le calendrier de mise en œuvre. Elle comprend néanmoins qu'une partie de ces éléments est encore en cours d'élaboration et qu'il est dès lors difficile d'apporter davantage de précisions à ce stade.

S'agissant des difficultés rencontrées par le CSNPH en matière de ressources humaines et de fonctionnement, elle constate que le ministre est conscient des

er akte van dat een hervorming wordt voorbereid en dat met de raad contact wordt onderhouden.

Aangaande het onderscheid tussen personen die arbeidsongeschikt of invalide zijn en personen met een handicap onthoudt ze dat de minister verzekert dat van een verplichte activering van die laatsten geen sprake is. Dat antwoord stelt haar gerust, hoewel haar fractie zich daar, afgaande op de algemene koers van de regering, zorgen over maakte.

Aangaande de mantelzorgers is haar fractie evenwel helemaal niet gerustgesteld: de antwoorden staan ver af van de toezeggingen die de regering onder druk heeft gedaan, namelijk bij de stemming over de hervorming van de werkloosheidsuitkeringen. De minister mag dan wel beweren dat de verenigingen gerustgesteld zijn en achter de regeringsvoorstellen staan, haar fractie blijft objectief gesproken ongerust en zal het dossier nauwgezet opvolgen.

Wat de sociale bescherming betreft, is het voor de minister moeilijk manoeuvreren binnen een regering die de sociale bescherming van de meest kwetsbaren sterk afbouwt.

Mevrouw Désir stelt vast dat de minister voor heel wat vragen verwijst naar collega-ministers, wat logisch lijkt aangezien het om een transversaal plan gaat waarbij elk regeringslid verantwoordelijk is voor de tenuitvoerlegging ervan binnen zijn bevoegdheidsgebied. Mevrouw Désir neemt akte van de oproep van de minister ook zijn collega's te interpellieren en geeft aan dat haar fractie dat inderdaad zal doen als dat kan helpen de tijdens de legislatuur geplande maatregelen ook echt uitgerold te krijgen.

De heer Robin Tonniau (PVDA-PTB) merkt op dat personen met een handicap in België nog steeds een groot risico lopen om in armoede terecht te komen of in armoede te leven: dit geldt niet alleen voor de personen met een handicap zelf, maar ook voor hun mantelzorgers. Het betreft een reeds lang bestaand en structureel probleem.

De uitkeringen voor personen met een handicap zijn te laag en deze situatie wordt verergerd door het wegvallen van de welvaartsenveloppen. Daarnaast wijst de spreker op de stijgende extra kosten waarmee deze personen worden geconfronteerd, zoals uitgaven voor medicatie en de kosten voor de aanpassing van een woning.

problèmes auxquels il est confronté. Elle prend acte du fait qu'une réforme est en préparation et que des contacts sont entretenus avec le Conseil.

Concernant la distinction opérée entre les personnes en incapacité de travail ou en invalidité et les personnes en situation de handicap, elle prend acte des assurances du ministre selon lesquelles aucune activation obligatoire n'est prévue. Cette réponse la rassure mais, compte tenu de l'orientation générale du gouvernement, son groupe nourrissait des inquiétudes à cet égard.

En revanche, s'agissant des aidants proches, son groupe n'est pas du tout rassuré: les réponses apportées sont très éloignées des engagements pris par le gouvernement lorsqu'il avait été mis sous pression, notamment lors du vote de la réforme des allocations de chômage. Si le ministre affirme que les associations sont rassurées et soutiennent les propositions du gouvernement, son groupe demeure objectivement inquiet et suivra ce dossier de très près.

En matière de protection sociale, il est difficile pour le ministre de manoeuvrer au sein d'un gouvernement qui affaiblit de manière importante la protection sociale des personnes les plus vulnérables.

Selon la membre, le ministre a renvoyé plusieurs questions vers ses collègues, ce qui paraît logique dès lors qu'il s'agit d'un plan transversal, dont chaque membre du gouvernement doit assumer la mise en œuvre dans son domaine de compétence. Mme Désir prend acte de l'invitation du ministre à interpellier également ses collègues et indique que son groupe le fera, afin de favoriser la concrétisation des mesures prévues sous la législature.

M. Robin Tonniau (PVDA-PTB) fait observer qu'en Belgique, les personnes en situation de handicap sont exposées à un risque élevé de basculer dans la pauvreté ou d'y demeurer, et que cela vaut également pour leurs aidants proches. Il s'agit d'un problème structurel qui ne date pas d'hier.

Les indemnités versées aux personnes en situation de handicap sont trop faibles, et cette situation est aggravée par la disparition des enveloppes bien-être. L'intervenant souligne ensuite l'augmentation des coûts supplémentaires auxquels les personnes en situation de handicap sont confrontées, tels que les dépenses de médicaments ou les frais liés à l'aménagement de leur logement.

Arbeidsparticipatie blijft een belangrijk knelpunt: de inschakeling van personen met een handicap op de arbeidsmarkt verloopt bijzonder moeizaam. Het lid verwijst in dat verband naar de moeilijkheden om, in het kader van de re-integratie van langdurig zieken, aangepast werk bij werkgevers af te dwingen: dat verloopt tot nu toe zeer moeilijk en geldt des te meer voor personen met een handicap.

Ondanks alle goede intenties bespeurt het lid weinig concrete maatregelen die personen met een handicap daadwerkelijk boven de armoedegrens kunnen tillen. Hoewel personen met een handicap ook rijk kunnen zijn of ondernemer kunnen worden, geldt dit in de praktijk slechts voor een kleine minderheid.

Mevrouw Isabelle Hansez (Les Engagés) herinnert eraan dat de Les Engagésfractie de minister altijd zal steunen wanneer het erom gaat de inclusie van personen met een handicap te bevorderen. Ze benadrukt echter dat bij het vaststellen van de indicatoren en de evaluatie van het gevoerde beleid precieze criteria zullen moeten worden gebruikt. Ze heeft het volste vertrouwen in het vermogen van de minister om de door de regering vooropgestelde ambitieuze doelstellingen te verwezenlijken.

Mevrouw Nahima Lanjri (cd&v) spreekt haar waardering uit voor het feit dat de minister een aantal van haar recent geformuleerde suggesties wil meenemen, zoals het inzetten op sociale clausules en de ontwikkeling van een databank, om te vermijden dat personen te lang moeten wachten op aanpassingen van hun werkplek.

Zij dringt vervolgens aan op verdere vooruitgang inzake drie punten.

Vooreerst verduidelijkt zij dat zij niet heeft gepleit voor een nieuw statuut voor mantelzorgers. Het statuut van mantelzorger bestaat al jaren en werd destijds door mevrouw De Block ingevoerd, maar is lange tijd een lege doos gebleven. De spreekster pleit ervoor het statuut verder inhoud te geven, onder meer via verlofstelsels en aangepaste regelingen voor werkzoekenden. Daarnaast is bijzondere aandacht voor mantelzorgers van personen met een zeer zware zorgbehoefte noodzakelijk. Er moet worden onderzocht of de bestaande verloven voor deze doelgroep volstaan dan wel of een langere verlofperiode of een specifieke uitkering noodzakelijk is. Het lid verzoekt de minister dit verder uit te werken in overleg met de deelstaten.

Mevrouw Lanjri herinnert eraan dat de integratietegemeetkoming met 28 % wordt verminderd wanneer een

La participation au marché du travail demeure un obstacle majeur: l'intégration des personnes handicapées sur le marché de l'emploi se heurte à de grandes difficultés. Le membre renvoie, à cet égard, aux obstacles rencontrés pour imposer aux employeurs un travail adapté dans le cadre de la réintégration des malades de longue durée: la mise en œuvre de cette mesure reste particulièrement difficile, surtout pour les personnes en situation de handicap.

Malgré les bonnes intentions, le membre constate que peu de mesures concrètes permettent aux personnes en situation de handicap de sortir effectivement de la pauvreté. Les personnes handicapées peuvent également être riches ou créer une entreprise mais, en pratique, seule une petite minorité d'entre elles sont dans cette situation.

Mme Isabelle Hansez (Les Engagés) rappelle que Les Engagés soutiendront toujours le ministre lorsqu'il s'agit de faire progresser l'inclusion des personnes en situation de handicap. Elle souligne toutefois qu'il sera nécessaire d'être précis en ce qui concerne les indicateurs et l'évaluation des politiques menées. L'oratrice a pleinement confiance dans la capacité du ministre à atteindre les objectifs ambitieux que le gouvernement s'est fixés.

Mme Nahima Lanjri (cd&v) constate avec satisfaction que le ministre entend donner suite à plusieurs suggestions qu'elle a récemment formulées, par exemple en ce qui concerne le recours à des clauses sociales et la mise en place d'une banque de données pour éviter les délais d'attente excessifs en ce qui concerne l'aménagement des postes de travail.

Elle souligne ensuite la nécessité de progresser davantage sur trois points.

Elle précise d'abord qu'elle n'a pas appelé à l'adoption d'un nouveau statut pour les aidants proches. Le statut actuel, introduit par Mme De Block, existe depuis plusieurs années, mais il est longtemps resté lettre morte. L'intervenante préconise de le compléter, notamment en prévoyant des régimes de congé et des dispositions adaptées aux demandeurs d'emploi. Il convient en outre d'accorder une attention particulière aux aidants proches des personnes qui ont besoin de soins très lourds. Il convient de déterminer si les congés existants suffisent pour ce groupe, ou s'il y a lieu de prévoir une période de congé plus longue, ou une intervention financière particulière. La membre demande au ministre d'approfondir cette question en concertation avec les entités fédérées.

Mme Lanjri revient sur la baisse de 28 % appliquée à l'allocation d'intégration des personnes résidant en

persoon in een residentiële instelling verblijft, maar hierdoor verdwijnt de handicap uiteraard niet. Zij merkt op dat zij op dit punt geen antwoord heeft gekregen en vraagt de minister dit dossier mee op te nemen en op federaal niveau te bespreken, zodat de integratietegemoetkoming niet langer wordt verminderd voor personen die in een instelling verblijven. Maatschappelijke participatie blijft ook voor deze personen van groot belang.

Tot slot vraagt zij de minister te bevestigen dat hij haar voorstel zal volgen om dubbele medische onderzoeken te vermijden. Zij heeft hem hierover reeds geruime tijd geleden een voorstel bezorgd en stelt voor dit dossier na het reces verder in het Parlement te behandelen.

De heer Rob Beenders, minister van Consumentenbescherming, Sociale Fraudebestrijding, Personen met een handicap en Gelijke Kansen, antwoordt dat hij, wat het wetgevend initiatief betreft, in overleg is met de administratie. Hij voegt eraan toe dat hij de commissie hierover zo spoedig mogelijk officieel zal informeren.

Met betrekking tot de vermindering van de integratietegemoetkoming met 28 % merkt hij op dat dit onderwerp reeds aan bod is gekomen op de Interministeriële Conferentie Handicap (IMC Handicap). De minister zal de commissie informeren over de laatste stand van zaken.

Ten slotte neemt de minister akte van de verduidelijking die mevrouw Lanjri heeft gegeven over de mantelzorgers.

De rapportrice,

Isabelle Hansez

De voorzitter a.i.,

Nahima Lanjri

institution sans que leur handicap disparaisse pour autant. Elle souligne qu'elle n'a pas reçu de réponse à cette observation, et demande au ministre d'intégrer ce dossier dans les discussions menées au niveau fédéral, afin qu'il soit mis fin à la diminution de l'allocation d'intégration des personnes résidant en institution. La participation sociale demeure également très importante pour ces personnes.

Enfin, l'intervenante demande au ministre de confirmer qu'il adoptera sa proposition visant à éviter les examens médicaux faits en double, proposition qu'elle lui a adressée il y a déjà un certain temps. Elle propose de poursuivre l'examen de ce dossier au Parlement après les vacances parlementaires.

M. Rob Beenders, ministre de la Protection des consommateurs, de la Lutte contre la Fraude sociale, des Personnes handicapées et de l'Égalité des chances, répond qu'il se concerte avec l'administration à propos de cette initiative législative. Il ajoute qu'il en informera officiellement la commission dès que possible.

S'agissant de la réduction de 28 % appliquée à l'allocation d'intégration, il indique que cette question a déjà été abordée au sein de la Conférence interministérielle Handicap (CIM Handicap). Le ministre informera la commission de l'état d'avancement de ce dossier.

Enfin, le ministre prend acte des précisions apportées par Mme Lanjri à propos des aidants proches.

La rapporteure,

Isabelle Hansez

La présidente a.i.,

Nahima Lanjri